Sør-Aurdal kommune
— først i Valdres

ÅRSMELDING OG ÅRSREGNSKAP2021

SØR-AURDAL KOMMUNE

Forord 3
Lønn og personal 4
HMS 5
Helse- miljø og sikkerhet 5
Likestilling 5
Internkontroll 7
Økonomi, investering og finans 8
Økonomi 9
Investering 18
Finans 21
Kommunens tjenesteområder 26
Politiske styringsorganer 26
Sentraladministrasjonen 27
Oppvekst og kultur 29
Helse og omsorg 38
Plan og teknisk 55
Årsregnskap 2021 59
§5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A) 60
§5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B) 61
§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A) 62
§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B) 63
§5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3) 65
§ 5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner 66
Balanse 67
Noter 68
Ordliste-økonomiske uttrykk 79

Årsmelding 2021
Sør-Aurdal

Forord

Årsberetningen for 2021 bærer for andre år på rad i stor grad preg av de samme utfordringer vi sto overfor i 2020. Sør-Aurdal kommune har, på samme vis som Norge som nasjon og verdenssamfunnet for øvrig også i 2021 stått i en situasjon preget av Covid-19 smitte og sideeffekter med høyt sykefravær i tjenestene. Dette har i stor grad skapt utordringer med å kunne levere gode nok tjenester til kommunens innbyggere. Når det er sagt opplever kommunedirektøren en enestående vilje og beundringsverdig innsats blant kommunens ansatte til å legge i det lille ekstra som skal til for at barna i barnehagene, elevene i grunnskolene og tjenestemottakerne av helse og omsorgtjenester skal oppleve at de blir godt ivaretatt uavhengig av hva som måtte skje rundt oss i resten av verden.

Sør-Aurdal kommune ble den 19 november rammet av en av de verste stormene som noen gang er registrert i kommunen. De områdene som ble hardest rammet lå sør i kommunen hvor Hedals-området ble rammest hardest. Uværet som herjet medførte store ødeleggelser spesielt på skogen i Hedalen, men også i Begnadalen hvor det i skrivende stund er antatt at det til sammen er ca. 300 000 kubikk skog som er lagt til bakken.
En slik hendelse som vi opplevde denne gangen viser hvor viktige vi alle er for hverandre. Bygdesamfunnet rundt i kommunen bidro med den hjelpen de kunne så langt det lot seg gjøre. Det var en formidabel innsats fra både brann- og politi etatene sammen med kommunens personell i å sikre tilgang til fremkommelige veier, sikre leveranse av vitale tjenester innen helse samt sikring av verdier ellers. Hendelsen viste også at mye av kommunens beredskap fungerte bra, men den viste også at vi har en del punkter hvor vi må forbedre oss til neste gang kommunen opplever en hendelse lik den vi fikk i høst. I fare for å glemme noen ønsker kommunedirektøren å takke alle for den innsatsen som ble lagt ned i tiden under og etter hendelsen den 19 november 2021.

Sør-Aurdal kommune har det siste året forsøkt å holde fokus på å utvikle kommunens økonomi i en bærekraftig retning. Kommunens regnskapet for 2021 viser et merforbruk på tjenestene i drift tilsvarende 7,7 mill kr. Det vi ser er at kostnader relatert til blant annet Pensjon, sykefravær og korona er bærende faktorer. I tillegg tilkommer også økte kostnader for interkommunale tjenester. I all hovedsak er dette faktorer som er vanskelige å forutse når kommunens budsjetter legges mens andre forhold er betinget av mer driftsrelaterte forhold.

Kommunedirektøren mener det for fremtiden vil bli mer og mer viktig at kommunen legger opp til en drift som tar sikte på å ruste opp kommunens økonomi til å tåle både små og store variasjoner. For å minske slitasje på personell og forebygge sykefravær slik vi har sett det siste året bør det arbeides mot en målsetting å sikre stordriftsfordeler i tjenesteproduksjonen. Større og samlede tjenester vil være bidragsytende i arbeidet med å blant annet redusere sykefravær. En slik satsing vil også være med på å utvikle kvaliteten i tjenestene ytterligere.

Kommunedirektøren takker kommunens politikere for godt samarbeid i 2021.

Bagn 31/3 - 2022
Haakon B. Ludvigsen
Kommunedirektør

Lønn og personal

Overordnet personalforvaltning

Den overordnede personalforvaltningen skal bidra til å sikre at arbeidsgiver har en helhetlig personalpolitikk, og at denne utøves innen rammene av gjeldende lov-, avtale- og regelverk. Dette arbeidet omfatter f.eks. driftsoppgaver som bistand til lederne i forbindelse med personal- og ansettelsessaker, forberedelse til og gjennomføring av lønnsforhandlinger, samt forvaltningsoppgaver innen alle typer av arbeidsgiverspørsmål.

- Det ble i 2021 avholdt 5 sentrale informasjons- og drøftingsmøter med de hovedtillitsvalgte
- Det nyopprettede administrasjonsutvalget avholdt i 2021 3 møter, og behandlet totalt 6 saker

Sykefravær

Totalt sykefravær i Sør-Aurdal kommune var i 2021 på 11,5%, mot 10,5% i 2020.

Det vises til informasjon om sykefraværet i den enkelte tjenestes årsmeldinger.

- Egenmeldt fravær av mulige dagsverk: 1,3%
- Legemeldt fravær av mulige dagsverk: 10,2%

Totalt sykefravær var på 12,9% for kvinner, og 5,6% for menn.

Til grunn for kommunens arbeid med å forebygge sykefravær ligger bl.a. lokal handlingsplan for et inkluderende arbeidsliv, IA-avtalen, lokale seniorpolitiske retningslinjer og Sør-Aurdal kommunes HMS-rutiner.

Lokale lønnsforhandlinger

- Med virkning fra 01.05.21 ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 5.1 (akademikergruppene m.fl.). Forhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med alle organisasjonene. Det er ingen pott knyttet til forhandlingene i kap. 5.
- Med samme virkningsdato ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 3.4.1 (øverste administrative ledelse), 3.4.2 og 3.4.3 (mellomledere). Forhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med alle organisasjonene. Det er ingen pott knyttet til forhandlingene i kap. 3.
- Det ble gjennomført kompetanselønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 4.2.4 med fem arbeidstakerorganisasjoner. Forhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med samtlige av organisasjonene. I lokale lønnspolitiske retningslinjer er det lagt til grunn at slike forhandlinger skal gjennomføres årlig.
- Med virkning fra 01.10.21 ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 4.2.1 (pottforhandlinger). Pottens størrelse var på kr 1 050 361,-. Forhandlingene resulterte i enighet med samtlige arbeidstakerorganisasjoner.

Kompetanse

Det vises til den enkelte tjenestes årsmelding for mer informasjon om spesifikke kompetansehevingstiltak som er gjennomført i 2021.

HMS

Helse- miljø og sikkerhet

Til grunn for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet ligger Sør-Aurdal kommunes HMS-håndbok og rutiner nedfelt i denne. Håndboken pålegger bl.a. ledere, i samarbeid med verneombudene, å gjennomføre årlige vernerunder på den enkelte arbeidsplass, og å gjennomføre jevnlige risikoanalyser når det er behov for dette.

Arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsmiljøutvalget hadde i 2021 5 saker til behandling. Dette gjaldt:

- Oversikt over sykefraværet i 2020 og hittil i 2021
- Årsrapport for bruk av bedriftshelsetjenesten i 2021
- Aktivitetsplan for bruk av bedriftshelsetjenesten i 2022
- HMS - melding om avvik hittil i 2021
- Årsbudsjett 2022 og Økonomiplan 2022 - 2025 med fastsettelse av avgifter og betalingssatser.

Bedriftshelsetjeneste

Sør-Aurdal kommune er tilknyttet Hallingdal og Valdres bedriftshelsetjeneste (HAVA). Det er inngått avtale om kjøp av totalt 80 timer med bistand pr år.

Ut over deltakelse i faste planleggingsmøter, ble timerammen i 2021 benyttet til bistand på følgende områder:

- Arbeidsplassvurderinger
- Ergonomisamling for ansatte i hjemmetjenesten
- Arbeids- og helsesamling for driftsoperatører
- Arbeids- og helsesamling for nattevakter i Tilrettelagte tjenester
- Yrkesvaksinering
- Grunnkurs i HMS for ledere
- Deltakelse i AMU-møte
- Deltakelse på samling for verneombud
- Lederveiledning til enkeltledere
- Konflikthåndtering
- Støy- og hørselsmålinger i Tilrettelagte tjenester
- Bistand i arbeid med reduksjon av sykefravær i Tilrettelagte tjenester

Likestilling

I h.hold til Likestillingslovens §1a plikter kommunene gjennom sin årsmelding å "…redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten…". Noen relevante fakta for 2021:

Tabell 1: Andel kvinner og menn av totalt antall ansatte

	2020		2021	
	Kvinner	**Menn**	**Kvinner**	**Menn**
	82%	18%	82%	18%

Tabell 2: Andel kvinner og menn fordelt på sektorer

	2020		2021	
	Kvinner	**Menn**	**Kvinner**	**Menn**
Sentraladministrasjon	73%	27%	75%	25%
Plan / næring	56%	44%	58%	42%
Grunnskole	79%	21%	79%	21%
Barnehage	91%	9%	93%	7%
Helse- og sosiale tjenester	90%	10%	90%	10%
Drift/vedlikeh. inkl. renhold	33%	67%	29%	71%

Tabell 3: Fordeling av kvinner og menn på ledernivå (ledere i HTA kap. 3)

	2020		2021	
	Kvinner	**Menn**	**Kvinner**	**Menn**
Totalt antall ledere	25	9	26	10
Fag-/avdelingsledere	23	7	23	7
Komm. direktørs ledergruppe*	2	1	3	2
Kommunedirektør		1		1

Tabell 4: Deltidstilsatte fordelt på kjønn

	Andel deltidstilsatte av tot ant kvinner		Andel deltidstilsatte av tot ant menn	
	2020	**2021**	**2020**	**2021**
	63%	56%	55%	36%

Tabell 5: Utvikling i gjennomsnittlig stillingsprosent, fordelt på kjønn

År	**Kvinner**	**Menn**
2014	76,58	80,33
2015	77,00	78,00
2016	75,95	76,59
2017	76,86	74,43
2018	78,26	74,53
2019	77,09	76,55

2020	76,43	80,78
2021	78,20	81,14

Etnisitet og nedsatt funksjonsevne

Sør-Aurdal kommune følger strengt kvalifikasjonsprinsippet ved tilsetting i ledige stillinger, dvs at utelukking av søkere på grunn av andre kriterier enn formell kompetanse, relevant erfaring og personlig egnethet er utenforliggende hensyn som er uakseptabelt å vektlegge.

Sør-Aurdal kommune sørger for, i henhold til gjeldende lovverk, lokal handlingsplan for forebygging av sykefravær samt lokale seniorpolitiske retningslinjer å tilpasse og tilrettelegge arbeid og arbeidssituasjon for mennesker med redusert arbeidsevne / nedsatt funksjonsevne.

Internkontroll

Totalt antall avvik registrert i Compilo 2021: 461 avvik. Av disse avvikene var 98% lukket ved årsslutt.

Alvorlighetsgraden til avvikene slik de er definert av avviksmelder fordeler seg slik:

- 36,4% Lav
- 35,6% Middels
- 28% Høy

Det innrapporteres helt klart flest avvik i sektor Helse og Omsorg. Grunnen til at det fremkommer færre avvik knyttet til andre sektorer kan forklares ved at sektor helse og omsorg var den sektoren som først hadde særskilt fokus på benyttelsen av kommunens avvikssystem. Det forventes at dette forholdet vil endre seg utover kommende år, med det som resultat at det også meldes inn flere avvik fra tjenestene.

I siste del av 2021 ble det nedsatt en administrativ arbeidsgruppe med mandat om å innarbeide nye strukturer for internkontroll i henhold til ny veileder til internkontrollforskriften. Arbeidsgruppen videreføres over til 2022 med kommunedirektøren som leder for arbeidsgruppa. Med ny struktur samt en høyere grad av fokus på internkontroll vil det også bli etablert rutiner for tilbakemelding på avvik i tertialrapportene som behandles politisk.

Befolkningsutvikling 4. Kvartal 2021

	2018	2019	2020	2021
Folketall ved inngangen av kvartalet	**3 014**	**2 981**	**2 954**	**2 904**
Fødte	21	21	8	10
Døde	27	48	44	38
Fødselsoverskudd	**-6**	**-27**	**-36**	**-28**
Innvandring	14	5	7	21
Utvandring	4	2	3	9
Innflytting, innenlands	114	106	121	135
Utflytting, innenlands	152	109	139	134
Netto innvandring og flytting	**-28**	**0**	**-14**	**13**
Folkevekst	**-33**	**-27**	**-50**	**-15**
Folketallet ved utgangen av kvartalet	**2 981**	**2 954**	**2 904**	**2 889**

Økonomi, investering og finans

Regnskapet for 2021 ble avsluttet med et nettodriftsresultat på kr 10,143 millioner. Kommunen har i 2021 vært regnskapsfører for prosjektet Bredbånd i Valdres, dette har ført til at kommunen i 2021 har store inntekter som påvirker nettodriftsresultatet. Prosjektet er nullet og satt til bundne driftsfond med kr 13,1 millioner. Tar vi ut disse inntektene fra nettodriftsresultatet ville resultatet vært -2,7 millioner. Det ble budsjettert med et nettodriftsresultat på kr - 3,809 millioner. Tjenesteområdene sine mer/mindreforbruk er beskrevet under den enkelte tjeneste, samt at oversikten over resultatet for de ulike tjenestene følger som egen oversikt i regnskapet.

Kommunens regnskap er avsluttet med et merforbruk på 0,350 millioner. Etter ny kommunelov er merforbruket ført mot disposisjonsfond.

Økonomisk utvikling og perspektiv

Kommunens regnskapet er avsluttet med et merforbruk på kr 0,350 millioner i tillegg ble det budsjettert med bruk av disposisjonsfond ved avlegges av budsjettet med 3 million. Til sammen er det da bruk kr 3,5 millioner av disposisjonsfondet i drift. Dette er ikke bra.

Kommunen har i tillegg måtte stryke overføringen til investeringsregnskapet på kr 0,744 millioner, da regnskapet er avsluttet med merforbruk jf forskrift til Kommuneloven § 4,2 a.

Hvis strykningen ikke måtte gjennomføres hadde kommunen hatt et merforbruk på kr 1,1 millioner.

Kommunen sitt disposisjonsfond er fortsatt innenfor vedtatt handlingsregler, men det er viktig at disposisjonsfondet ikke brukes for å gi varige økninger i drift.

Økonomi

Budsjettavvik

Kommunen foretar som hovedregel kun budsjettendringer hvis det er vesentlige endringer i løpet av regnskapsåret.

I 2021 er det ikke foretatt budsjettjusteringer av driftsregnskapet, med unntak av lønnsoppgjøret (som gjøres administrativt). Ved tertialrapportene har kommunen varslet hva forventet resultat ville bli for 2021. Ved fremleggelse av 2.tertial var forventet merforbruk 3, 1 millioner

Årets budsjettavvik		
mindreforbruk i drift	8.458.000	
Merinntekt frie disponible inntekter	3.666.000	
Innsparing netto finans	2.128.000	
Avsatt bundne fond	-14.602.000	
Sum merforbruk	- 350.000	

- Lønnsutgiftene har et merforbruk på 9 mill, dette skyldes i all hovedsak mer bruk av sykevikarer, ekstrahjelp og overtid. Endel av merforbruk kommer av covid-19. Refusjon sykepenger er ført under overføring og tilskudd fra andre.
- Sosiale utgifter er 2,8 mill over budsjett. Kommunen har en samlet økning på 3,9 millioner i pensjonskostnader fra KLP. Dette har vært varslet ved tertial rapportene, men ble ca 1 million bedre enn prognosen. Pensjonskostnaden fra SPK ble 0,8 mindre enn budsjettert.
- Kjøp av varer og tjenester har et merforbruk på 8 mill. Hoveddelen av dette er Interkommunale tjenester med en økning på ca 3 millioner. Legetjenesten har et merforbruk på 1,8 millioner som i hovedsak skyldes vaksinering. Teknisk har 700.000 i økt strømutgifter, 1 million mer i vedlikehold vei og 700.000 i økte kommunale avgifter.
- Overføring og tilskudd til andre her en merutgift på 12 mill. dette skyldes bl.a økning mva.komp og tilskudd fra staten (feks spillemidler, næringsstøtte)
- Overføring og tilskudd fra andre ligger 41 mill over budsjett. Dette skyldes i all hovedsak:
    - 8 millioner gjelder refusjon fra staten og fylke (næringsstøtte, tilrettelagte tjenester, spillemidler og tilskuddsmidler) ,
    - 7,7 millioner er sykelønn, som i de fleste sektorene i liten grad er budsjettert.
    - Mottatt 3,1 millioner mer i mva.kompensasjon.
    - 19,4 millioner gjelder Bredbånd i Valdres som Sør-Aurdal har ansvaret for økonomien i prosjektet.
    - 1,2 millioner mer i inntekter i forbindelse med kart/oppmåling og byggesak.

Det er avsatt 14,6 millioner til budne fond som i hovedsak gjelder Bredbånd i Valdres

Det vises for øvrig til årsmeldingen fra de ulike tjenesten.

Totaloversikt økonomi

Beløp i 1000

	Oppr. bud.	Rev.bud.	Regnskap	Avvik i kr
Sum generelle driftsinntekter	-245 542	-245 542	-249 208	3 666
Motpost avskrivninger	-12 597	-12 597	-13 343	746
Netto finansutgifter	16 010	16 010	13 897	2 113
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-2 103	-2 103	-3 315	1 213
Til disposisjon	**-244 232**	**-244 232**	**-251 969**	**7 737**
Politiske styringsorganer	3 249	3 249	3 664	-415
Kirkelig fellesråd	3 465	3 465	3 465	0
Interkommunale tjenester	22 847	22 847	25 786	-2 938
Sentraladministrasjon (Interne stab- og støttefunksjoner)	14 819	11 442	9 635	1 807
Plan og næring	9 212	9 322	9 208	114
Sentraladministrasjon (Fellestjenester)	673	673	1 043	-370
Innvandrertjeneste	537	551	479	72
Sentraladministrasjon (Felles innkjøp)	-22	-9	1	-10
Bagn skule	14 349	14 573	14 430	143
Oppvekst og kultur, felles drift	8 876	8 360	7 913	447
Sør-Aurdal ungdomsskole	11 906	12 087	11 736	351
Begnadalen skole	4 298	4 363	3 902	461
Begnadalen barnehage	1 960	2 000	1 896	104
Hedalen naturbarnehage	3 376	3 455	3 827	-373
Reinli barnehage	9 477	9 660	9 476	183
Sør-Aurdal folkebibliotek	1 199	1 213	1 213	0
Hedalen barne- og ungdomsskole	9 256	9 449	7 785	1 664
Institusjon	23 745	26 134	27 098	-964
Helse- og omsorg administrasjon	4 487	2 801	4 594	-1 792
Tilrettelagte tjenester	29 772	30 434	32 817	-2 383
Hjemmetjenesten	19 879	20 219	21 812	-1 592
Helsestasjon og skolehelsetjeneste	2 567	2 609	2 647	-38
Legetjenesten	5 556	5 644	6 883	-1 238
Ergo- og fysioterapitjenesten	1 938	1 973	2 342	-369
Psykisk helse	11 445	11 528	8 761	2 767
Felles teknisk drift	2 963	2 991	1 970	1 021
Lokaler	17 531	17 648	17 449	199
Institusjoner	2 824	2 833	3 826	-993
Botilbud	-1 552	-1 547	754	-2 301
Veier	3 847	3 856	5 053	-1 197
Feier	0	0	10	-10
Vann	-153	485	136	349
Avløp	-93	-76	358	-434
Sum disponering	**244 232**	**244 232**	**251 969**	**-7 737**
Merforbruk -/mindreforbruk +	**0**	**0**	**0**	**0**

Økonomiske handlingsregler

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser forhold mellom kommunens samlede driftsinntekter og driftsutgifter inkl finanstransaksjoner. Nasjonale anbefalinger – sunn kommuneøkonomi- er et netto driftsresultat som over tid bør ligge på minst 1,75% av brutto driftsinntekter.

Netto driftsresultatet for 2021 er på 2,7%. Tar vi hensyn til at kommunen er regnskapsfører for Bredbånd i Valdres, og tar ut overføringer i forbindelse med dette, blir netto driftsresultatet for kommunen -0,8%.

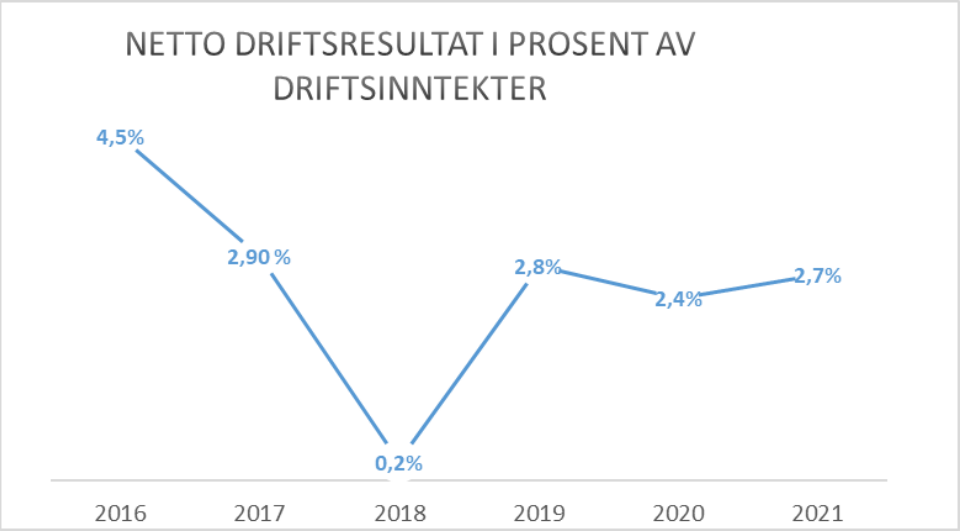

Netto lånegjeld i % av driftsinntekter
Kommunens finansielle måltall på netto lånegjeld i % av driftsinntekter er for 2021 satt til at netto lånegjeld ikke bør overstige mer enn 75% av driftsinntekter.

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Oversikten viser både tall for kommunen og konsern (konsern er inkl andel av IKS som kommunen eier feks VKR, IKT Valdres IKS og Valdres brann og redningstjenester IKS)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinnteker						
Sør-Aurdal kommune	55 %	55 %	58 %	71 %	69 %	67 %
Sør-Aurdal kommune (konsern)	66 %	66 %	71 %	82 %	80 %	73 %
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter						
Sør-Aurdal kommune	62 %	61 %	69 %	74 %	73 %	71 %
Sør-Aurdal kommune (konsern)	78 %	73 %	72 %	82 %	85 %	84 %

Disposisjonsfond

		2016	2017	2018	2019	2020	2021
Disposisjonsfond		22794	34357	40915	35091	46086	42689
Disp.fond i % av driftsinntekter		7,5 %	11,2 %	13,1 %	10,7 %	13,3 %	11,4 %

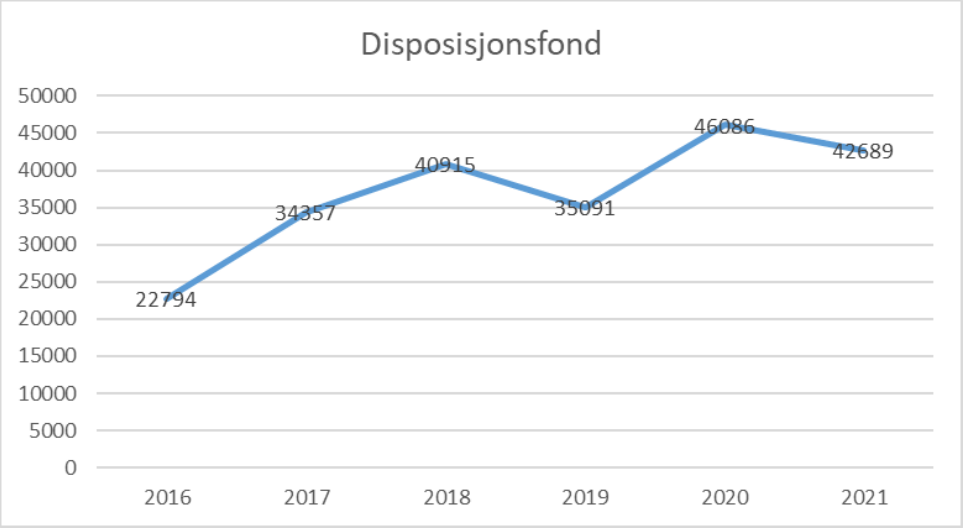

Oversikten over fondsreserver viser at disposisjonsfondet etter dekning av merforbruket 2021 utgjør 11,4% av driftsinntektene. Kommunens vedtatt måltall for 2021 er at disposisjonsfondet bør utgjøre 10% av driftsinntektene.

Totaloversikt drift - fordelt på rammeområder

Beløp i 1000

Tjenesteområder	Budsjett 2021	Regnskap 2021 Utgift	Regnskap 2021 Inntekt	Regnskap 2021 Regnskap	Avvik i kr
Politiske styringsorganer	6 714	7 765	-636	7 129	-415
Sentraladministrasjonen	12 106	32 285	-21 606	10 679	1 426
Oppvekst og kultur	65 709	80 104	-17 448	62 656	3 053
Helse og omsorg	124 191	177 865	-45 125	132 739	-8 548
Plan og teknisk	35 511	81 498	-42 733	38 765	-3 253
Sum	**244 232**	**379 518**	**-127 549**	**251 969**	**-7 737**

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Oppr. bud.	Rev.bud. 2021	Regnskap 2021	Avvik i kr
Frie disponible inntekter				
Rammetilskudd	-151 677	-151 677	-141 678	-9 999
Inntekts- og formuesskatt	-72 623	-72 623	-81 179	8 556
Eiendomsskatt	-18 871	-18 871	-19 934	1 063
Andre generelle driftsinntekter	-2 371	-2 371	-6 416	4 045
Sum Frie disponible inntekter	**-245 542**	**-245 542**	**-249 208**	**3 666**

Rammetilskudd

Rammetilskuddet utgjør sammen med skatteinntekter kommunesektorens frie inntekter, som kommunene fritt disponerer innenfor de gjeldende lover og forskrifter. Rammetilskuddet fastsettes ved behandlingen av statsbudsjettet for det aktuelle budsjettåret.

Skatt og rammetilskudd må ses i sammen, men isolert for rammetilskuddet har vi mottatt ca 10 millioner mindre enn budsjettert.

Innbyggertilskudd	126 706 000
Inntektsutjevning	13 996 063
Distriktstilskudd	6 034 000
Skjønnstilskudd	1 384 000
korona/vaksine	269 000
Utbetalt fra kommunaldepartemente	**148 389 063**
Omposteringer	
Omposteringer januar 2021 til 2020	-3 542 962
Øremerket tilskudd Ressurskrevende tjenester	-384 000
Periodisering jan 2022 til 2021	-2 783 818
Rammetilskudd	**141 678 283**
Budsjettert rammetilskudd	**151 677 000**
Negativt avvik	**-9 998 717**

Inntekts- og formuesskatt

Skatteinntektene inkl naturressursskatten utgjør tilsammen kr 85,5 millioner. Naturressursskatten er budsjettert sammen med inntekts- og formueskatt, men blir bokført under andre generelle driftsinntekter pga føringer fra KOSTRA.

Ser vi samlet på skatt og rammetilskudd opp i forhold til budsjett:

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Rammetilskudd	141 678	151 677	
Skatt	85 537	72 623	
	227 215	224 300	**2 915**

Har kommunen fått inn 2,9 millioner mer i skatt og rammetilskudd enn budsjettert. Ved 2. tertial varslet vi en forventet økning av skatte og rammetilskudd på tilsammen 2 millioner.

Eiendomsskatt

Kommunestyret i Sør-Aurdal kommune vedtok for eiendomsskatteåret 2021 en alminnelig eiendomsskattesats på 7 promille for alle faste eiendommer. De vedtok videre en differensiert eiendomsskattesats (bolig- fritidseiendommer) på 4,00 promille. Dette betyr at næringseiendommer, kraftanlegg, vindkraftanlegg, kraftnettet og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum hadde

en eiendomsskattesats på 7 promille. Boliger, fritidsboliger og boliger på landbrukseiendommer hadde en eiendomsskattesats på 4,00 promille.

Fra og med eiendomskatteåret 2020 ble det innført en obligatorisk reduksjonsfaktor på 0,7 i eiendomsskattegrunnlaget for bolig og fritidsbolig.

Maksimalsatsen for eiendomsskatt på hus og hytter ble redusert fra 7 til 5 promille fra og med eiendomsskatteåret 2020, **og fra og med eiendomsskatteåret 2021 ble maksimalsatsen ytterligere redusert fra 5 til 4 promille for bolig og fritidseiendom.**

Regnskapet for 2021 viste at det ble en økning i inntekter fra næringseiendommer, kraftverk og kraftnett på kr 732.386,- **ifht budsjett 2021**, mens det på boliger, fritidsboliger og boliger på landbrukseiendommer ble en inntektsøkning på kr 331.096,- kr ifht budsjett 2021. Altså en samlet differanse ifht budsjett 2021 på kr 1.063.482,-. Dette skyldes hovedsakelig økte inntekter fra kraftverk (kr 828.434,-). Opplysningene om regnskapsresultatene for kraftverkene fra Skatteetaten, som danner grunnlaget for budsjettering på denne posten, ble ikke oversendt til kommunen før etter at budsjettet for 2021 var utarbeidet. Dette forhold er det varslet om ifbm alle økonomirapporter til kommunestyret, og har vært kjent siden starten av 2021.

Ifht til regnskap 2020 så var det en økning i inntekter fra næringseiendommer, kraftverk og kraftnett på kr 808.985,-, mens det var en reduksjon i inntekter fra boliger, fritidsboliger og boliger på landbrukseiendommer på kr 453.694,-.

Andre generelle driftsinntekter

Andre generelle driftsinntekter utgjør:

- Naturressursskatt på kr 4,3 millioner (budsjettert under inntekts- og formueskatt)
- Integreringstilskudd kr 450.000
- Rentekompensasjon investering kr 1,6 millioner

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Oppr. bud.	Rev.bud. 2021	Regnskap 2021	Avvik i kr
Finansinntekter/-utgifter				
Renteinntekter	-575	-575	-1 233	658
Utbytter	0	0	-301	301
Renteutgifter	6 000	6 000	6 021	-21
Avdrag på lån	10 585	10 585	9 411	1 174
Sum Finansinntekter/-utgifter	**16 010**	**16 010**	**13 897**	**2 113**

Renteinntekter

Renteinntektene for 2021 ble på kr 1.263.834, - kr. Dette er ca 644.000 kr over budsjett 2021 på kr 620.000. Det er ca 179.000,- kr mer enn fjorårets regnskapsresultat. I vår økonomirapport for 2.tertial

ble det varslet om at renteinntektene lå an til kr 200.000,- mer enn budsjettert. Økningen i renteinntektene skyldes flere faktorer.

Våre avtaler i DnB Liv Garantikonto II fikk til sammen en avkastning som var 185.532,- kr høyere enn resultatet for 2020 (kr 409.241,- i 2021 mot kr 223.709,- i 2020). Dette var en bedre avkastning enn vi hadde forutsatt i budsjett for 2021.

Den ene rentebytteavtalen med SpareBank1 har i 2021 blitt regnskapsført med atskilt renteinntekt og renteutgift. I tidligere avtaler har nettodifferansen blitt regnskapsført som renteutgift. Dette har medført at ca 148.000 kr er blitt ført som renteinntekt i 2021 (og renteutgiftene med en reduksjon på samme beløp ifht tidligere føringer). Nettoeffekten for kommuneregnskapet blir det samme, men når man skal kommentere renteinntekter og renteutgifter hver for seg forklarer dette isolert sett en økning i renteinntektene.

Renteinntektene fra mottatt renter på utlån er i 2021 blitt redusert med ca 57.000 kr ifht 2021. Dette er lån med gunstige rentesatser for låntakerne, og de blir derfor mindre berørt av svingningene i markedet.

Vår hovedbankavtale med SpareBank1 Hallingdal Valdres gikk ut den 30.04.2020. Vi hadde i den avtalen en rente på innskudd som ga 0,50 % påslag på 3 mnd Nibor. Fra og med 1.5.20 skulle dette fra banken sin side vært endret til 0,25 %. Banken har nå orientert oss om at dette ikke vil skje før 15.3.22. I tillegg har 3 mnd Nibor gått fra 0,49 % ved årskiftet til 0,95 % ved årets utløp. Dette medfører økte renteinntekter.

Renteutgifter

Når det gjelder finansutgifter, så har vi i 2021 hatt gunstig rente på våre flytende lån, samt vårt obligasjonslån og vårt sertifikatlån. Men slik markedet utviklet seg fikk vi også i 2021 noe mindre gunstige rentebytteavtaler. Dette grunnet at fastrentedelen vi betaler til banken er fast, mens den flytende rentesatsen vi får igjen fra banken i rentebytteavtalen (3 eller 6 mnd NIBOR) er blitt redusert.

SAK tok opp hele lånebeløpet på kr 14,0 mill (pluss kr 1.6 mill,- i videreformidlingslån i Husbanken) i månedsskiftet juni/juli 2021. Renteutgifter var budsjettert med kr 6.000.000,-. Resultatet ble på kr 6.020.822. Dette må sies å være i tråd med budsjett. Det ble i vår økonomirapport for 2.tertial signalisert at renteutgiftene ville få en reduksjon på kr 350.000,-. Økning i styringsrenten i september og desember 2021 var medvirkende til at forventet reduksjon ikke inntraff.

SAK var i juli 2021 ferdig med en «gammel fastrenteavtale» til lite gunstig rente. Nå gjenstår kun en av disse «gamle fastrenteavtalene» med lite gunstige betingelser, og den utløper 04.05.2022.

Den gjennomsnittlige fastrenten i kommunens låneportefølje er på 2,37 % i 2021. Den gjennomsnittlige flytende renten er på 0,98 % i 2021. Andel fastrentelån ble redusert fra 51,92 % i 2020 og ned til 42,44 % i 2021. En reduksjon på 9,48 %. Andel lån med flytende rente ble økt 48,08 % i 2020 til 57,56 % i 2021. En økning på 9,48 %.

Avdrag på lån

Avdrag på lån beregnes etter forenklet modell, som er i samsvar med Kommuneloven § 14-18. Den gir et minstekrav til avdrag på lån som tilsvarer avskrivninger (kapitalslitet) på lånefinansierte anleggsmidler.

Ved tertial rapportering har vi varslet at avdrag på lån blir 1 million mindre enn budsjettert. pga at investeringen i 2020 ble i mindre omfang enn budsjettert.

I forhold til minste tillatte avdrag har kommunen betalt kr 349.539 mer enn hva kommuneloven krever.

Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	kr	9 410 572,00
Minste tillatte avdrag beregnet ut fra "forenklet formel utgitt av KRD	kr	9 061 033,00
Avvik	kr	349 539,00

Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner - til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

	Oppr. bud.	Rev.bud. 2021	Regnskap 2021	Avvik i kr
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Overføring til investering	945	945	0	945
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	0	0	82	-82
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-3 048	-3 048	-3 398	350
Netto avsetninger	**-2 103**	**-2 103**	**-3 315**	**1 213**

Overføring til investering

Det er budsjettert med overføring til investeringsregnskapet for å kjøpe aksjer, da det ikke er anledning til å låne til dette.

Når kommunen avlegger et regnskap med merforbruk, må det strykes etter KL § 4-2 (a). Følgende av dette er at overføringen til investering for kjøp av aksjer er strøket og investeringsregnskapet er avlagt med et udekket beløp.

Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond

Ny kommunelov sier at mer/mindre forbruk skal føres mot disposisjonsfond føre enn regnskapet avlegges. Tidligere ble mer/mindreforbruket først avsatt etter at kommunestyret hadde vedtatt regnskapet.

Bruk av disposisjonsfond	
Budsjettert bruk 89/20	3 047 546
Årets merforbruk 2021	350 196
Bruk 2021	**3 397 742**

Økonomiske konsekvenser covid-19

Også i 2021 har vi hatt stort fokus på kostnader i forbindelse med covid-19. I tillegg til kostnader som direkte følger av forebygging av smitte og sykdom har det også vært stort fokus på vaksinering. For 2021 har vi innrapportert inn til Statsforvalteren både covid-19 utgifter og vaksinering.

Tilskudd til kommunen til covid-19 og vaksinering er overført vi rammetilskuddet som et tillegg på innbyggertilskuddet.

Oversikten viser at vi har mottatt mer i tilskudd enn hva vi har ført av utgifter på de ulike prosjektene. I all hovedsak er det største og vesentligste utgiftene med. Men her kan det være en risiko for at ikke alt er med, da alle som konterer må huske å sette på prosjektnummer.

	Covid-19	Vaksinering	Totale utgifter	Mottatt tilskudd
Oppvekst og Kultur	5 995		5 995	
Helse og Omsorg	1 367 786	1 655 738	3 023 524	
Plan og teknisk	211 079		211 079	
Interkommunalt samarbeid	889 000		889 000	
Sum	2 473 860	1 655 738	4 129 598	4 704 000

Investering

Status investering og finansiering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2020	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2021
Investeringer i varige driftsmidler	20 106	27 177	29 960	19 087
Tilskudd til andres investeringer	10	0	0	295
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	795	945	945	744
Utlån av egne midler	0	400	0	0
Avdrag på lån	0	288	0	0
Sum investeringsutgifter	**20 911**	**28 810**	**30 905**	**20 127**
Kompensasjon for merverdiavgift	-3 779	-4 995	-5 545	-2 926
Tilskudd fra andre	-3 644	0	-600	-3 690
Salg av varige driftsmidler	-252	0	0	-22
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	-288	0	-500
Bruk av lån	-12 875	-22 517	-23 334	-12 179
Sum investeringsinntekter	**-20 551**	**-27 800**	**-29 479**	**-19 317**
Videreutlån	685	0	1 600	0
Bruk av lån til videreutlån	-685	0	-1 600	0
Avdrag på lån til videreutlån	254	0	288	289
Mottatte avdrag på videreutlån	-914	0	-288	-482
Netto utgifter videreutlån	**-660**	**0**	**0**	**-193**
Overføring fra drift	-795	-945	-945	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	649	-65	-481	127
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	445	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**300**	**-1 010**	**-1 426**	**127**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**0**	**0**	**0**	**744**

Investeringsregnskapet er avsluttet med et udekket beløp på kr 744.288 som gjelder kjøp av aksjer KLP. Siden kommunens regnskap er avsluttet med et merforbruk, er vi pliktige til å stryke overføringer fra drift til investeringer. Det udekkede beløpet må dekkes inn i 2022.

Det er brukt 11,1 millioner mindre i lån enn budsjettert. Dette kommer av at noen av prosjektene ikke er gjennomført som antatt, samt at kommunen har mottatt 3 millioner i spillemidler i forbindelse med Sør-Aurdalshallen

Status investeringsprosjekter

Helse og omsorg

Beløp i 1000

	Årets budsjett				
Investering	**Rev. bud.**	**Regnskap**	**Status**	**Avvik i kr**	**Kommentar**
SAH, utstyr	300	174	Ferdig	126	Utskiftning av utstyr på kjøkkenet til Sør-Aurdalsheimen.
Signalanlegg Sør-Aurdalsheimen	3 750	423	Forsinket	3 327	Signalanlegget har blitt mer kostnadskrevende enn planlagt det var egen sak på dette tidligere i 2021. Årsaken til dette er bla omfattende kabling på bygget. Prosjektet videreføres i 2022.
Sum	**4 050**	**597**		**3 453**	

Oppvekst og kultur

Beløp i 1000

	Årets budsjett				
Investering	**Rev. bud.**	**Regnskap**	**Status**	**Avvik i kr**	**Kommentar**
Bibliotektjenesten	150	0	Forsinket	150	"Meråpent bibliotek" - ut over vanlig åpningstid. Lånekort benyttes som dørnøkkel. Prosjekt vil fortsette i 2022.
Digitale tavler skolene	350	363	Ferdig	-13	Utskiftning av digitale tavler.
Læremidler - Fagfornyelsen	300	352	Ferdig	-52	Nye fagplaner er implementert og det er kjøpt inn nye lærebøker og digitale læremidler i henhold til de endringer som er vedtatt.
Nytt inventar skole	400	0	Ferdig	400	Utskiftning av inventar på skolene, i hovedsak gjennomført på Bagn skole.
Printere oppvekst	110	335	Ferdig	-225	Skiftet ut printere på flere lokasjoner innen oppvekst.
Sum	**1 310**	**1 049**		**261**	

Plan og teknisk

Beløp i 1000

	Årets budsjett				
Investering	**Rev. bud.**	**Regnskap**	**Status**	**Avvik i kr**	**Kommentar**
Bagn skule, rehabilitering	11 250	10 728	Ferdig	522	Prosjektet er ferdig. Vil bli rapportert i egen sak til kommunestyret.
Begnadalen industriområdet	833	600	Forsinket	233	Ny trafostasjon på Begnadalen industriområde. Prosjektet er i sluttfasen, men det vil også komme noen utgifter i 2022. Deler av prosjektet vil bli videreført i 2022.
Eiendomsarkiv digitalisering	0	108	Forsinket	-108	Digitalisering av eiendomsarkivet er i gang, dette prosjektet vil bli videreført i 2022.
Kjøp av grunn	200	170	Ferdig	30	Kjøp av tilleggsgrunn Høvefelte i Reinli.
Kommunale veger	1 000	926	Ferdig	74	Asfaltering ny gangveg Vollskroken/Storebruvegen. Nytt rekkverk i gamle Vestbygdvegen.
Nye tilkoblinger vann/avløp	250	144	Iht. plan	106	Investeringskostnader knyttet til fremføring av vann- og avløps-ledninge og tilkobling av nye VA-kunder på kommunalt nett.
Nytt inventar skole	0	326	Ferdig	-326	Utskiftning av inventar på skolene, i hovedsak gjennomført på Bagn skole.

	Årets budsjett				
Investering	**Rev. bud.**	**Regnskap**	**Status**	**Avvik i kr**	**Kommentar**
Overvåking VA	300	90	Forsinket	210	Overvåkning og styring av vannverk og pumpestasjoner.
SAH, utstyr	200	0	Ferdig	200	Utskiftning av utstyr på kjøkkenet til Sør-Aurdalsheimen.
Solgte eiendommer	0	57	Ferdig	-57	Div. kostn./inntekter ifm. salg/oppgjør Begnaområdet, erstatning E16, tomter Brunbakklia og Høve.
Sør-Aurdalshallen	1 000	996	Ferdig	4	Gjenstående for 2021 var klatreveggen. Denne er nå ferdig. Det har for 2021 også blitt innbetalt spillemidler på kr.3.000.000.
Tingvoll - kontorlokaler	250	0	Forsinket	250	Ombygging, oppgradering og tilpasning av kontorer, møterom og fellesareal i deler av 1. etg (økonomi/personal og Oppvekst/kultur). Prosjektet er forsinket og blir vurdert rebudsjettert i 2022.
Tingvoll-fasade	400	0	Ikke vurdert	400	Maling av Tingvoll. Prosjektet er ikke gjennomført.
Trafikksikkerhetsplan	1 000	0	Forsinket	1 000	Gjenstående tiltak avventer revisjon av Trafikksikkerhetsplan.
Utvikling og klargjøring av tomter i Bagn	2 300	2 307	Iht. plan	-7	Grunnerverv, fortsetter i 2022.
VA-bil	450	0	Forsinket	450	Bilen er bestilt, men leveringen ble forsinket. Bilen er levert i januar 2022. Prosjektet vil bli med på rebudsjettering.
Vann/Avløp, hovedplan	2 500	695	Forsinket	1 805	Rehabilitering av Sliperibakken måtte utsettes til fordel for utbygging VA på Begnaområdet ifm. klargjøring av næringsareal. Vurdere behov for økt budsjett i 2022.
Sum	**21 933**	**17 146**		**4 787**	

Politiske styringsorganer

Beløp i 1000

	Årets budsjett				
Investering	**Rev. bud.**	**Regnskap**	**Status**	**Avvik i kr**	**Kommentar**
Bagn kyrkje	182	304	Ferdig	-122	Nytt brannanlegg i Bagn kyrkje er installert. Prosjektet var budsjettert med 182.000, regnskapet endte på kr 152.009. Investeringer som gjelder kirkelig fellesråd, overføres til fellesrådet som et tilskudd og refusjon.
Hedalen stavkirke	135	286	Ferdig	-151	Nytt kjølerom i Hedalen stavkirke. Prosjektet var budsjettert med kr 135.000 i utgifter og regnskapet endte på kr 143.127. Investeringer som gjelder kirkelig fellesråd, overføres til fellesrådet som et tilskudd og refusjon.
Rørovner Hedalen og Bagn kirke	1 100	0	Forsinket	1 100	Bagn kyrkje og Hedalen stavkirke skal skifte ut rørovner. Dette er et prosjekt i samarbeid med Riksantikvaren. Prosjektet er forsinket og blir gjennomført våren 2022.
Sum	**1 417**	**590**		**827**	

Sentraladministrasjonen

Beløp i 1000

	Årets budsjett				
Investering	**Rev. bud.**	**Regnskap**	**Status**	**Avvik i kr**	**Kommentar**
Aksjer og andeler	0	37	Ferdig	-37	Kjøp av aksjer i Innlandet Revisjon IKS
Egenkapitalinnskudd KLP	945	707	Iht. plan	238	Kjøp av aksjer i KLP- egenkapitalinnskudd.

	Årets budsjett				
Investering	**Rev. bud.**	**Regnskap**	**Status**	**Avvik i kr**	**Kommentar**
Eiendomsarkiv digitalisering	1 250	0	Forsinket	1 250	Digitalisering av eiendomsarkivet er i gang, dette prosjektet vil bli videreført i 2022.
Sum	**2 195**	**744**		**1 451**	

Finans

Generelt om målsetting

Nytt reglement for finans- og gjeldsforvaltning ble vedtatt i kommunestyret den 22.10.2020. Reglementet bygger på lov om kommuner og fylkeskommuner av 22. juni 2018 nr 83 (Kommuneloven § 14 – 13), og forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner av 18.11.2019 nr 1520. Det er ikke lenger et krav om at reglement for finans- og gjeldsforvaltning skal vedtas minst en gang i hver kommunestyreperiode.

Forskriften regulerer kravene til reglement for finans- og gjeldsforvaltning **(blant annet et skjerpet krav om at kommunen ikke skal ta vesentlig finansiell risiko i sin finans- og gjeldsforvalvaltning)**, rutiner og rapportering på området, og tydeliggjør ansvarsfordelingen mellom kommunestyret og administrasjonen. Kommunedirektøren skal ihht det nye reglementet minst tre ganger pr år legge frem rapporter for kommunestyret som viser forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål. Det ble i 2021 lagt frem en halvårsrapport for kommunestyret den 21.10.2021 (sak 049/21), og denne årsmelding er rapport nr 2 for 2021. I denne årsmeldingen er det også lagt inn informasjon og utarbeidet en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Finans- og gjeldsforvaltningen har som overordnet formål å sikre en *rimelig avkastning* samt *stabile* og *lave netto finansieringskostnader* for kommunens aktiviteter innenfor *definerte risikorammer*.

Finansporteføljens sammensetning

Låneportefølje

Kommunens langsiktig gjeld er ved årsskiftet fordelt slik:

Långiver	Restgjeld	Antall lån	Fordeling
Kommunekreditt	24 182 998	2	9,3 %
KLP Banken	46 025 000	1	17,8 %
Kommunalbanken	26 574 630	2	10,3 %
Husbanken, særvilkår	288 300	2	0,3 %
Husbanken, investeringslån	2 747 583	1	0,1 %
Husbanken, videreutlån	9 375 720	14	4,7 %
Obligasjonslån 10 år, tilrettelegger Kommunalbanken	100 000 000	1	38,6 %
Sertifikatlån, tilrettelegger Kommunalbanken	50 000 000	1	19,3 %
Sum langsiktig gjeld	**259 194 231**	**24**	**100 %**

Lånevilkår

Fastrente	Flytende rente
Restgjeld fastrentelån: Kr 110 000 000 Vektet rentesats fastrentelån: 2,37 % Andel fastrentelån: 42,44 %	Restgjeld lån flytende rente: Kr 149 194 231 Vektet rentesats flytende: 0,98 % Andel lån flytende rente: 57,56 %

Kommunens langsiktige gjeld er nå ca 259 mill kr. Kommunens låneportefølje er fordelt på flytende rentevilkår, fastrenteavtaler og rentebytteavtaler. Ved årsskiftet var 42,44 % av langsiktig gjeld på fastrente, og 57,56 % av langsiktig gjeld på flytende rente.

Kommunalbanken (KBN Finans) har beregnet gjennomsnittlig rente siste 12 mnd til 2,17 %.

Vi har analysert vår andel av rentebinding opp mot vårt reglement for finans- og gjeldsforvaltning.

Andel rentebinding mindre enn 1 år	61,42 %
Andel rentebinding mellom 1 - 5 år	0 %
Andel rentebinding over 5 år	38,58 %

Dette viser at ved årsskiftet hadde 61,42 % av dagens portefølje en rentebinding mindre enn 1 år (flytende rente). Andelen langsiktig gjeld med flytende rente er økt med 9,48 % i forhold til årsskiftet 2020. Vårt reglement for finans- og gjeldsforvaltning sier at i utgangspunktet bør minimum 1/3 av gjeldsporteføljen ha flytende rente (rentebinding kortere enn ett år). Kommunedirektøren må utover dette vurdere fastrente ihht markedssituasjonen. Med fast rente menes det at renta er fast utover 1 år.

Andel fastrentelån er på 42,44 %. Da er fastrenteswap på kr 30,0 mill med avtale utløp 04.05.2022 tatt med under fast rente. Dette er gjort grunnet at det er tegnet en ny swaprente som erstatning for denne pålydende 20 mill kr fra og med 04.05.2022. Andel rentebinding er i tråd med kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning. I nytt reglement skal kommunedirektøren vurdere fastrente ihht markedssituasjonen.

Vi foretok årets låneopptak i et nytt lån i Kommunalbanken i månedsskiftet juni/juli 2021. Ifbm låneopptak i 2021 ble det innhentet tilbud om et ordinært flytende lån på 14,0 mill kr. Ved innhenting av tilbud ble det innhentet tilbud fra 5 banker (KLP Banken i tillegg til de 4 «vanlige bankene» som gir tilbud på sertifikatlån), og vi mottok 3 tilbud (forretningsbankene gir sjelden tilbud når det kun er snakk om ordinære flytende lån).

Sertifikatlånet rulleres over 6 mnd. Dette etter innhenting av pristilbud fra 5 banker i forkant av begge rulleringene (ved innhenting av tilbud bes det nå om tilbud både på nytt sertifikatlån og på ordinært lån til flytende rente). Forskrift for kommuners- og fylkeskommuners finansforvaltning – kortsiktige låneopptak har som formål å få tydeligere fram ansvaret som kommunene har for å vurdere risikoen knyttet til deres kortsiktige låneopptak. Sør-Aurdal kommune har over flere år benyttet seg av sertifikatlån, og innhentet anbud ved hver eneste rullering (to ganger pr år). Dette har gitt god rentemessig fortjeneste.

Sør-Aurdal kommune er bevisst på evt refinansieringsrisiko ved bruk av sertifikatlån, og har ila 2021 opprettholdt en størrelse på 50 mill kr på sertifikatlånet. Det ble i 2018 tegnet et obligasjonslån på kr 100 mill over 10 år med fast margin (se i denne sammenheng ksak 044/18). I 2018 tegnet SAK også 3 nye forward start fastrenteswap avtaler, slik at SAK vil holde seg innenfor fastsatt andel innen fastrente/rentesikring i nåværende økonomiplanperiode. I perioder med stigende renter er det fordelaktig med fastrenteavtaler, mens det er en fordel med flytende renter når markedsrentene er lave. Det vil alltid være en balansegang mellom det å sikre seg forutsigbare rentekostnader og det å dra nytte av lave markedsrenter.

Kommunen har vært bevisst på å oppfylle krav om fordeling mellom fastrente (dekket via våre renteswap-avtaler) og lån mot flytende rente. Det er viktig å merke seg at andel fastrentelån ikke sier noe om hvor **langt** porteføljen er sikret, kun hvor **mye**. Vi hadde en renteswap-avtale på 20,0 mill kr som hadde utløpsdato i juli 2021. Denne avtalen er ikke erstattet med noen ny fastrenteavtale. Oppstartstidspunktene på avtalene fra 2018 er koordinert mot utløp av tidligere (og den siste avtalen som går ut nå den 04.05.2022) avtaler. Fastrentesatsene i de nye avtalene er mellom 2,35% og 2,43%. Dette er betydelig hyggeligere rentesatser enn de vi hadde i våre tidligere fastrenteavtaler.

- SAK vil i perioden fram til og med 2025 vil være godt innenfor våre vedtatte kriterier for minimumsandel på 1/3 av gjeldsporteføljen på flytende rente (kommunedirektøren vurderer utover dette fastrente ihht markedssituasjonen) sett opp mot de investeringene som ligger inne pr 31.12.2021.
- Ved opptak av obligasjonslån i 2018 ble det presisert at man ønsket obligasjonslån mot fast margin (for å redusere marginrisiko).
- Endringer i porteføljen i 2018 - 2021 har medført at vi får lengre løpetid på våre lån, størrelsen på sertifikatlånet er redusert betydelig (fra 142 mill til 50 mill) og vi får redusert refinansieringsrisiko, marginrisiko og vi får en god spredning på våre refinansieringstidspunkt.

Det er et lån i porteføljen som må refinansieres innen 12 mnd, og det er sertifikatlånet på 50 mill kr som skal rulleres i mai 2022. Det er også 1 renteswap-avtale som utløper i 2022.

Den 15.7.2021 utløp en renteswapavtale på 20 mill kr. Denne renteswapavtalen ble ikke erstattet med noen ny avtale, og fastrenteandelen på vår låneportefølge har derfor blitt redusert i løpet av 2021.

Kommunens hovedbankavtale utløp den 1.5.2020. Kommunen har dermed pt ikke noen formell hovedbankavtale, men har valgt å videreføre samarbeidet med SpareBank1 Hallingdal Valdres.

Plasseringsporteføljen

Plassering	Volum	Vilkår	Rente nom.
DnB	2 704 521	flytende rente	0,00 %
SpareBank 1 Hallingdal Valdres	63 335 629	NIBOR 3.mnd + 0,25 %	0,72 %
NORDEA BANK NORGE ASA	761 130	flytende rente	0,00 %
DnB Liv Garanti Kapital + Garantikonto	14 812 134	p.t. vilkår - kostnader	
Videreutlån Husbanken	7 410 163	flytende rente + 0,25%	0,72 %
Næringslån	0		
Sum plasseringer	**89 023 577**	**Gj.snitt vektet:**	**0,57 %**

Ordinære innskudd i bank (driftskonti) utgjør pr 31.12.21 ca 66,8 mill. kr, eller 75,0 % av totale plasseringer. Likviditeten er grei, men det merkes på likviditeten at «ubrukte lånemidler» nå er kraftig redusert. Likviditeten er imidlertid noe styrket ved avsetning til fond.Rentesatsene er, med unntak av SpareBank1 Hallingdal Valdres, fastsatt pr 31.12.2021. For SpareBank1 Hallingdal Valdres er det regnet ut et årsgjennomsnitt.

Plasseringene som er gjort utenom ordinære bankinnskudd utgjør ca 22,2 mill. kr, eller 25,0% av totale plasseringer. Alle våre plasseringer utenom bankinnskudd har liten risiko. Vi har kun plasseringer i DnB Liv (tidligere Vital) og der er hovedstolen sikret. Vi er også garantert en minsteavkastning. Utover plassering i DnB Liv Garantikonto II har vi ca 7,4 mill kr i videreutlån i Husbanken.

Det er ikke tatt opp lån eller gjort plasseringer som ikke framkommer av regnskapet og årsmeldingen.

Opplysninger om de ulike produktenes forventede avkastning og risiko:

Produkt	Forventet avkastning	Risiko	Bindingstid
DnB Liv Garantikonto II - Avtalenr 30796833000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garantikonto II - Avtalenr 30894178000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garantikonto II - Avtalenr 30543596000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid

DnB Liv Garantikonto II:

Plassering i livsforsikringer. Den første plasseringen ble gjort i 2006, mens det ble gjort en ny plassering her i 2007. Denne ble delvis finansiert ved at kommunen gikk ut av Avanse Sikring. Minsteavkastningen på den eldste avtalen var garantert til 3 %. Denne avtale (30254683000) utløp pr 30.11.2015, og gikk fra og med 1.12.2015 over til en garantikonto II med nytt avtalenr 30796833000. Her ble ny garantert minsteavkastning endret til 1,9 %.

Avtale nr 30358547000 fra 2007 er garantert en minsteavkastning på 2,75 %. Denne avtalen hadde opphør 1.12.2017. Denne avtalen gikk fra og med 1.12.2017 over til en garantikonto II med nytt avtalenr 30894178000. Her har man nå en garantert minsteavkastning på 1,90 %.

Det ble i juli 2010 kjøpt en ny Vital Garanti Kapital pålydende kr 3.000.000,-. Denne ble hovedsakelig finansiert via innløsning av DnB NOR Asiavekst og DnB NOR Alternativ Energi II. Denne har siden endret navn til DnB Liv Garantikonto II. Her er man garantert en minsteavkastning på 1,90 %.

2021 ble til tross for et turbulent marked et bra år avkastningsmessig, og stipulert flytteverdi pr 1.1.2021 viser en positiv avkastning på kr 409.241,-. Endelig avkastning for 2021 for alle tre avtalene vil bli oppjustert etter at årsmøtet i DnB Liv har besluttet årets endelige tildeling av selskapets kursreserver og andel av kursreserve pr 1.1.2022. Tilleggsavsetningene er heller ikke med i stipulert avkastning. Alt dette blir gjort i mai 2022.

DnB Liv Garantikonto er et forsikringsprodukt som består av to faste elementer. Endelig tilført avkastning, samt to elementer bestående av kursreserver og tilleggsavsetninger fra forsikringsselskapet. Garantert minsteavkastning beregnes av saldo pr 1.1 (post 10 i årsoppgaven), og disse beregnes før tildeling av tilleggsavsetninger og kursreserver. Vi har en minstegaranti på 1,90 %, men kostnadene skal trekkes fra før disse beregnes. Kostnadene på våre garantikonto II-avtaler er på 1,35%, slik at netto garantert avkastning er på 0,55%. Kostnaden på avt nr 30543596000 er på 1,70%, slik at netto garantert avkastning er på 0,2%. **Ut i fra stipulert flytteverdi har SAK hatt en samlet netto avkastning på våre 3 avtaler på 2,84 % for 2021.**

I gjenkjøpsverdien er det inkludert kursreserver og tilleggsreserver. Dersom disse reduseres vil gjenkjøpsverdien falle selv om den garanterte hovedstolen ikke gjør det. Ved beregning av gjenkjøpsverdi benyttes en stipulert oppgjørsrente ut i fra renteprognoser.

Man må være forberedt på at det kan komme år med dårligere avkastning enn tradisjonell banksparing på denne type produkt, da markedet alltid vil svinge noe. Da er det viktig å ta med seg de gode resultatene vi har hatt tidligere år på disse produktene, og sammenligne resultatene over tid. SAK har over tid hatt betydelig bedre avkastning på disse produktene enn det vi ville hatt på våre ordinære bankkonti.

For regnskapsåret 2021 vil stipulert flytteverdi pr 1.1.2022 være verdifastsettelse for våre DnB Liv-produkter (samme prinsipp som i regnskapsårene 2010 - 2020). Vi har i årene før regnskapsåret 2010 benyttet ligningsverdi som verdifastsettelse.

Det er ingen avvik mellom kravene i reglementet for finans- og gjeldsforvaltning og den faktiske forvaltningen.

Kommunens tjenesteområder

Politiske styringsorganer

Tjenesteområdebeskrivelse

Politisk organisering

Ordfører Marit Hougsrud er kommunens øverste politiske leder. Det politiske arbeidet er organisert slik:

- Kommunestyret med 19 medlemmer inkludert ordfører. Avholdt 10 møter og behandlet 72 saker, mot 97saker i 2021.
- Formannskapet med 5 medlemmer inkludert ordfører. Avholdt 9 møter og behandlet 40 saker, mot 45 saker i 2021
- Takstnemd for eiendomsskatt med 3 medlemmer
- Valgnemnda med 5 medlemmer, inkl ordfører
- Valgstyret med 5 medlemmer, inkl ordfører

Sør-Aurdal kommune har flere utvalg og råd:

- Eldrerådet
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Kontrollutvalget
- Ungdomsrådet

Status økonomi

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Rev. bud. 2021	Avvik i kr	Avvik i %
1000-Politiske styringsorganer	2 758	3 664	3 249	-415	-12,8 %
1200-Kirkelig fellesråd	3 515	3 465	3 465	0	0,0 %
Sum	**6 273**	**7 129**	**6 714**	**-415**	**-6,2 %**

Kommentar til status økonomi

Ved rapportering av 2. tertial var det for Politisk styringsorganer varslet et merforbruk på 612.000 grunnet høyere revisjonskostnader. Kr 390.000 skyldes avvikling av Kommunerevisjon IKS og kr 222.300 skyldes at Innlandet revisjon varslet om en høyere revisjonskostnad enn budsjettert.

Regnskapet for 2021 viser et merforbruk på tilsammen kr 415.000 for sektoren Politiske styringsorganer. Merforbruket på Revisjon ble tilsammen 486.000. for hele året.

Sentraladministrasjonen

Tjenesteområdebeskrivelse

I kommunens sentraladministrasjon inngår funksjonene:

- Personal/lønn
- økonomi
- post/arkiv
- IKT
- sentralbord
- politisk sekretæriat

Avdelingen for sentraladministrasjon disponerer 11,8 årsverk.

Utvikling og utfordringer

2021 har som 2020 vært preget av pandemi og mye hjemmekontor. Delvis bruk av hjemmekontor er nok noe som flere og flere kommer til å benytte seg av etter at pandemien er slutt også.

Vi er flere små fagmiljøer med sine spesialfelt. Dette jobber vi med å få til overlapping på, men dette er en utfordring i små miljø. Vi jobber kontinuerlig med å forbedre rutiner og arbeidsprosesser for å kunne se om det mulighet for å kunne være mindre sårbare.

Til tross for små miljø har vi stor aktivitet med å innføre nye løsninger og være "fremover lente".

Aktivitet i 2021:

- Fortsettelse av prosjekt med økt digitalisering og intern kontroll
- Eiendomsskatt har vi overtatt forvaltnings takseringen
- Ny distribusjon av faktura
- Innføring av Visma Flyt skole og barnehage
- Videreutvikling av Framsikt
- Eierskapsmelding er utarbeidet

Vi er heldige i Sør-Aurdal som har en så fantastisk og flink gjeng som jobber i sentraladministrasjon og som stiller opp uansett.

Status økonomi

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Rev. bud. 2021	Avvik i kr	Avvik i %
1500-Sentraladministrasjon (Interne stab- og støttefunksjoner)	16 311	9 635	11 442	1 807	15,8 %
1560-Sentraladministrasjon (Fellestjenester)	1 449	1 043	673	-370	-54,9 %
1700-Sentraladministrasjon (Felles innkjøp)	0	1	-9	-10	-110,9 %
Sum	**17 760**	**10 679**	**12 106**	**1 426**	**11,8 %**

Kommentar til status økonomi

Ved rapportering av 2.tertial var det varslet et merforbruk på tilsammen 5,4 millioner. 5 millioner gjaldt forventet økning på pensjonskostnader og 440.000 ekstra utbetaling til Sør-Aurdal frivilligsentral.

Merforbruket som gjelder pensjon ble ved årsoppgjøret fordelt utover på de ulike sektorene, som gjorde at merforbruket på administrasjon derfor ble redusert. Sentraladministrasjon endte opp med et mindreforbruk på ca 1.400.000. Dette gjelder i all hovedsak tre områder.

Kommunen måtte utbetale kr 440.000 ekstra til Sør-Aurdal frivilligsentral, dette var varslet i 2.tertial.

IKT Valdres har fakturert kommunen ca 700.000 mindre enn budsjettert.

Premieavviket ble det en høyere inntekt på ca 1.100.000 mer enn budsjettert.

Hvert år oppstår det et premieavvik som avskrives over 1 eller 7 år. Premieavviket er forskjellen mellom netto pensjonskostnad og årets premieinnbetaling. Dersom denne differansen er positiv, blir den inntektsført i regnskapet. Hvis negativ, blir den utgiftsført.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	0,90 %	0,77 %	1,67 %
Årlig sykefravær 2021	0,53 %	0,00 %	0,53 %

Samlet for sentraladministrasjon har vi et sykefravær på 0,53% mot 1,67 % i 2020.

Oppvekst og kultur

Tjenesteområdebeskrivelse

Oppvekst og kultur består av følgende tjenester:

- Kulturområdet
- Sør-Aurdal kulturskole
- Sør-Aurdal folkebibliotek: hovedbiblioteket på Bagn og filialene i Begnadalen og i Hedalen
- Vassfaret leirskole
- Sør-Aurdal innvandrertjeneste (fram til og med 31.07.2021)
- Barnehage: Begnadalen barnehage, Hedalen naturbarnehage og Reinli barnehage,
- Skole: Begnadalen skole, Hedalen barne- og ungdomsskole, Bagn skule og Sør-Aurdal ungdomsskole
- PPT (interkommunalt)

Bagn skule:

Bagn skole er en grunnskole fra 1. -7. trinn med ca.130 elever herav 24 elever i SFO for 1. - 4. trinn. Skolen er en skole i vekst, med 27 ansatte. Skolens administrasjon består av rektor, IKT-ansvarlig, SFO-leder og merkantil (1 dag/uka). Skolens ansatte er organisert i trinnteam/SFO-team og i små- og storskoleteam med sine teamledere. Skolen har også lærling og to perioder med praksiselever fra videregående skole i løpet av et kalenderår.

Ved Bagn skule har 3 lærere tatt videreutdanning i løpet av 2021, og rektor gjennomførte rektorutdanning.

Begnadalen skole:

Vår 2021: Skolen var fådelt i 2 grupper; 1.-4. trinn var en gruppe, der 4.klasse hadde en del timer i egen gruppe, og 5.-7. trinn var en gruppe i alle fag. Tett samarbeid med familieteam for å etablere en felles pedagogisk plattform og forståelse. Antall elever: 23. Antall ansatte: 8

Høst 2021: Gruppesammensetningen høst 2021; 1.-3. trinn var en gruppe, det var ingen elever på 4. trinn, 5.-7. trinn var en gruppe. Antall elever: 17. Antall ansatte: 6

Fra august ble det ny lederstruktur med felles rektor med HEBU, og det ble ansatt inspektør i 40 % for å ivareta de daglige oppgavene. Merkantile oppgaver ivaretas av rådgiver OPK.

Ved Begnadalen skole har en lærer tatt videreutdanning i løpet av 2021, og rektor gjennomførte rektorutdanning.

Hedalen barne- og ungdomsskole

Hedalen barne- og ungdomsskole er en grunnskole fra 1. -10. trinn. Noe av undervisningen ved skole gjennomføres fådelt.

Vår 2021: 72 elever og 18 ansatte.

Høst 2021: 70 elever 17 ansatte.

Skolens administrasjon består av rektor, inspektør i 40 %, IKT-ansvarlig, SFO-leder og merkantil som ivaretas av rådgiver OPK. Det ble ansatt ny rektor ved skolen i august, og skolen har felles rektor med Begnadalen skole.

Ved HEBU har 2 lærere tatt videreutdanning i løpet av 2021, og rektor gjennomførte rektorutdanning.

Sør-Aurdal ungdomsskole:

Sør-Aurdal ungdomsskole er en grunnskole fra 8.-10.trinn.

Vår 2021: 78 elever og 20 ansatte.

Høst 2021: 79 elever 23 ansatte.

Skolens administrasjon består av rektor 88,5 %, 3 teamledere, IKT-ansvarlig og merkantil (1,5 dag/uke). De ansatte er organisert i 3 team med hver sin teamleder.

Ved skolen har 3 lærere tatt videreutdanning i 2021.

Reinli barnehage:

Gjennomsnittlig 60 barn og 75 plasser 2021 og barnehagen var organisert med 4 avdelinger.

Antall ansatte: 20, Administrasjon: 100 % styrer og lederteam som består av pedagogiske ledere. Det har vært styrebytte i løpet av barnehageåret.

I tillegg til fast ansatte er det lærling, nyopprettet fagpedagogstilling og en spesialpedagog. Fagpedagog og spesialpedagog jobber på tvers av de tre kommunale barnehagene, etter behov som kartlegges før barnehageåret. Spesialpedagog har siden høsten 2020 hatt permisjon for sin stilling og jobbet som pedagogisk leder på disp. i Reinli barnehage. Det er ikke satt innan noen som vikar i spesialpedagogstillingen.

Begnadalen barnehage:

Gjennomsnittlig 11 barn. Barnehagen er organisert som en avdeling med mulighet til å dele noe. Barnehagen har praktisert mye utebarnehage i 2021.

Antall ansatte: 4. Administrasjon: 100 % styrer som deles med Hedalen naturbarnehage.

Hedalen naturbarnehage:

Gjennomsnittlig 26 barn. Barnehagen er organisert i 2 avdelinger.

Antall ansatte: 9. Administrasjon: 100 % styrer som deles med Begnadalen barnehage. 2 ansatte gjennomfører desantralisert barnehagelærerutdanning, 2020-2024.

Sør-Aurdal folkebibliotek:

Sør-Aurdal folkebibliotek består av hovedbiblioteket på Bagn og filialene i Begnadalen og Hedalen. Biblioteket har 1,3 årsverk og god hjelp av fast frivillig.

Vassfaret leirskole:

Leirskolen driftes privat, men lærerne ved skolen er ansatt i Sør-Aurdal kommune. Kommunen får refusjoner fra andre kommuner som benytter seg av dette tilbudet. Det er 2 ansatte ved skolen. I tillegg leies det inn ekstrahjelp, med bakgrunn i forsvarlighet, dersom gruppene er store.

Kulturområdet:

Kulturområdet innbefatter ulike planer, kommunale tilskuddsordninger, Den kulturelle spaserstokken, Den kulturelle skolesekken og søknader om spillemidler.

Sør-Aurdal kulturskole

Vår 2021: 59 elevplasser.

Høst 2021: 46 elevplasser

2 kor og 2 korps

Antall ansatte: 9. Kulturskolen har 30 % rektor

Innvandrertjenesten:

Tjenesten ble lagt ned 1.august 2021 med bakgrunn i at kommunen ikke har fått bosetting og slik ikke har personer som kommer inn under introduksjonordningen. Kommunen har ingen bosatte med botid mindre enn 5 år.

Utvikling og utfordringer

Skole:

Utvikling:

- **Bagn skole** har vært gjennom en omfattende **ombygging og rehabilitering** i januar - august. Dette har satt store krav til intern organisering og oversiktlighet. I tillegg har pandemien utfordret intern organisering og tilrettelegging, og gitt merarbeid for ledelsen og alle medarbeiderne. Beslutninger har vært mulig å ta fortløpende på bakgrunn av god organisering og godt planarbeid hos ledelsen.
- **Godkjenning av skolebygg:** Miljøretta helsevern Hallingdal og Valdres har i samarbeid med OPK gjennomført **tilsyn** med skolene etter **Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler.** Begnadalen skole og SAUS er godkjente, men det gjenstår noen målinger som skal gjennomføres ved HEBU. Bagn skule må re-godkjennes etter at ombyggingen og rehabiliteringen er ferdigstilt.
- **Utviklingsarbeid (Oppfølgingsordningen):** Skolene har i 2 år deltatt i oppfølgingsordningen. Det er gjennomført samlinger for alle lærere i kommunen samt veiledning og arbeid ute på den enkelte skole. Utfordringer forbundet med pandemien har dessverre ført til enda mindre tid til utviklingsarbeid, men ledelsen og lærerne har til tross for dette strekt seg langt og gjort sitt ytterste for å følge opp arbeidet. Kommunen har et godt samarbeid med veileder fra Høgskolen i Innlandet.

- **Godkjenning av uteområdet:** Det er gjennomført **tilsyn** av **uteområdet** i samtlige barnehager og skoler. Her gjenstår noe arbeid og dokumentasjon på lukking av avvik. Ved Begnadalen skole ble uteområdet forbedret i et godt samarbeid med foreldrene.
- **Nytt skoleadministrativt system** er under implementering. Dette har vært svært arbeidskrevende og har tatt mye tid, men vi er positive til at dette er et system som vil effektivisere og forenkle arbeidet framover.
- **Nye fagplaner og nye lærebøker/læremidler:** Til tross for tidvis høyt fravær blant de ansatte, har skolene arbeidet med implementering av nye fagplaner. Det er kjøpt inn en del nye lærebøker, og dette arbeidet fortsetter selvfølgelig i 2022.
- **PPT:** Skolene melder tilbake at PPTs tilstedeværelse på skolene er positivt og behandlingstiden har gått noe ned. Skolene har et godt og tettere samarbeid med PPT.
- Det er kjøpt inn en god del lærebøker og digitale læremidler i henhold til nye fagplaner samt skiftet ut printere og digitale tavler.

Utfordring:

- **Elevmiljøet:** Ulik organisering med tanke på smittevern har for noen elever vært utfordrende sosialt. Det har også vært ulike sosiale aktiviteter som har blitt avlyst eller som skolene har måtte gjennomføre i en annen form. Skolene ser behovet for å få inn andre faggrupper inn i skolen, for eksempel miljøarbeidere og flere vernepleiere.
- **Fravær i andre tjenester:** Fravær innen skolehelsetjenesten har medført mindre tilgjengelig helsesykepleier ute på skolene.
- **Elevtall:** Kommunen har samlet sett et synkende elevtall. Det knyttes størst bekymring til det lave elevtallet ved Begnadalen skole og det lave barnetallet i Begnadalen barnehage.
- Implementering av fagfornyelsen

Barnehage:

Utvikling:

- Digital samhandling har blitt en naturlig del av barnehagen. Dette forenkler, effektiviserer og sikrer en tettere dialog.
- **Nytt barnehageadministrativt system** er under implementering. Dette har vært svært arbeidskrevende og har tatt mye tid, men vi er positive til at dette er et system som vil effektivisere og forenkle arbeidet framover. Barnehagene savner noe av funksjonaliteten de hadde i et annet system.
- Ved Hedalen naturbarnehage har det i årevis vært et stort problem å få søkere med godkjent barnehagelærerutdanning. Det er derfor svært gledelig at to av de ansatte deltar på **desentralisert barnehagelærerutdanning** for å tilføre barnehagen mer kompetanse.
- Barnehagene har brukt mye tid på å utvikle og implementere gode rutiner for barnehagene.
- Vi ser, blant annet gjennom at veiledning ifra vernepleier etterspørres, at det forebyggende arbeidet i barnehagene har fått enda mer fokus.
- Barnehagene deltar i den regionale kompetansehevingen for barnehage. Dette er et samarbeid mellom alle barnehagene i Valdres og Høgskolen i Innlandet.

Utfordring:

- Lavt barnetall ved Begnadalen barnehage.

- Barnehagene har behov for spesialpedagog med tanke på det forebyggende arbeidet, men det er utfordrende å opprettholde denne stillingen når vi opplever at vi ikke får søkere med godkjent utdanning til pedagogiske lederstillinger.
- Høyt sykefravær vanskeliggjør det å få kontinuitet i utviklingsarbeidet.

Biblioteket:

Utvikling:

- Det er meget høy aktivitet ved bibliotekene i Sør-Aurdal. Av nye aktiviteter i 2021 kan det nevnes: "Strikk, spikk og lytt", "Ordførerens hjørne" og "Litterær lunsj".
- **Valdres litteraturfest**: dette var et samarbeid mellom bibliotekene i Valdres. i Løpet av 3 uker gjennomførte biblioteket 12 ulike arrangement i Sør-Aurdal. Totalt i Valdres var det 62 arrangement .
- Mange av bøkene er nå merket med RFID-brikker, og selvbetjeningsautomaten er kjøpt inn. De ansatte jobber med å få på plass meråpent bibliotek.
- Rapporter viser at i 2021 var det totalt 5 882 besøk, 10 475 utlån og 133 klassebesøk. Bibliotekene våre var åpne 28 timer per uke og vi hadde 78 lånere med bostedsadresse utenfor kommunen. Dette viser en høy aktivitet.

Utfordring:

- **Bemanning og kapasitet:** Det er ansatt 1,3 årsverk som skal ivareta Sør-Aurdal folkebibliotek og filialen i Begnadalen og filialen i Hedalen. I tillegg har heldigvis biblioteket svært god hjelp av en fast frivillig medarbeider og fleksible vikarer. De ansatte ved biblioteket ønsker virkelig å **videreutvikle biblioteket som en sosial møteplass og gjennomføre ulike arrangement**, men det er utfordrende når 3 lokasjoner skal ivaretas.
- Det har vært utfordrende å endre tiltak forbundet med smittevern i takt med sentrale føringer, og det har vært vanskelig å nå ut med dette til brukerne av bibliotekene.
- Det er mange gode tilbud i regi av biblioteket, men det er vanskelig å nå ut til alle med informasjonen om dette; spesielt ut imot de som ikke deltar på sosiale medier.

Kulturområdet:

- Det har vært et utfordrende år for frivillige lag og foreninger generelt under koronatiden.
- Kulturmidler til drift av frivillige lag og foreninger er utbetalt som ordinært, med barn og unge som prioritert målgruppe.
- Det har vært mindre aktivitet på kulturfronten og færre arrangementer som har søkt om tilskudd til kulturformål/arrangement i 2021. Dette er hovedårsaken til gjenstående midler innenfor kulturområdene generelt.
- Ungdommens kulturmønstring 2021 ble avlyst pga korona. Nå satser vi på gjennomføring av UKM Valdres og regional fylkesfestival 2022.

Kulturskolen:

- Kulturskolen har hatt de samme utfordringene som kulturlivet generelt, med lav søkning og aktivitet, og veldig få muligheter til å vise oss frem som den viktige samfunnsaktøren vi er. Det har derimot blitt jobbet grundig i ledelsen og kollegiet med å bevisstgjøre og forbedre vår undervisning gjennom et regionalt prosjekt med "Vurdering for læring"

Oppvekst og kultur samlet sett:

Utvikling:

- **Office 365:** Digital samhandling innad i tjenestene, mellom tjenestene og mellom tjenestene og andre samhandlingspartnere, har gjort et kvantesprang. Dette har muliggjort et tettere samarbeid og frigjort tid som ellers ville blitt brukt til kjøring. I tillegg har vi fått en arena der vi kan samarbeide om dokumenter, innhente informasjon og lettere kommunisere.
- **Temaplan:** Det er utarbeidet temaplan for oppvekst og kultur.

Utfordring:

- **Rett kompetanse:** Det er vanskelig å få søkere med rett kompetanse, det være seg mellomledere, barnehagelærere og lærere. Dette er spesielt utfordrende i Begnadalen og Hedalen, men vi ser også at det er vanskelig å få nok søkere til stillinger med krav om høgskoleutdanning i Bagn og Reinli.
- **Fravær blant ansatte:** Høyt fravær har gjort 2021 til et krevende år. Det har i tillegg vært meget **vanskelig å få tak i vikarer**, og belastningen på de som har vært på arbeid har derfor blitt stor. Ansvaret for barna/elevene og lojaliteten til kolleger har gjort at mange av de ansatte har **bidratt langt utover det som kan forventes**. **Fleksibilitet** blant de ansatte har gjort til at vi har hatt svært få tilfeller av redusert åpningstid i barnehagene og lite hjemmeskole. Vi har vært så heldige at **pensjonister og studenter** har bidratt som vikarer ved noen av tjenestene våre. Vi har en grunnbemanning i barnehagene våre som ligger akkurat på det nasjonale kravet. Dette gjør at et fravær må dekkes inn med vikar. En **økt grunnbemanning** ville skapt en mer stabil hverdag for ungene og en forutsigbarhet for de ansatte. Vi vil kunne ivareta den faglige kvaliteten på en bedre måte.
- **Kvaliteten i tjenesten:** Ved høyt fravær blant de ansatte og ingen/liten tilgang på kvalifiserte vikarer, må daglig drift gå foran kvalitet i tjenesten. For skole har fravær blant ansatte og elever medført at vi ikke har klart å ha det læringstrykket og den faglig progresjon som vi ønsker. Innen barnehage har vi vært nødt til å redusere tiden brukt på det pedagogiske innholdet til fordel for vanlig åpningstid.
- **Ledelse:** Styrerne og rektorene har på grunn av høyt fravær jobbet mye ute i tjenesten.
- **Arbeidsbelastning for de ansatte:** Det har vært 2 år med svært høy arbeidsbelastning på alle nivå i organisasjonen, og vi er meget bekymret for konsekvensene av dette. **De ansatte er Sør-Aurdal kommunes viktigste ressurs, og vi må gjøre vårt ytterste for å ivareta alle.**
- **Ledelse eller administrasjon?** Slik det er nå må ledere og rådgivere innen OPK ivareta og "vedlikeholde" en meget stor saksmengde via mange kanaler/systemer. Det kan kort nevnes: Outlook, Teams, Acos websak, Visma fakturabehandling, Visma reiseregninger, Visma timelister, Visma økonomi, Visma barnehage/skole, Framsikt, Compilo, Webcruiter, Altinn, ulike søknadsportaler og rapporteringer innen OPK og Skyssweb. I tillegg kommer henvendelser per telefon, SMS og internpost og en kontinuerlig jobb med å få tak i og sette inn vikarer ved fravær blant de ansatte. Denne oversikten gjør meg bekymret for når ledere skal kunne finne tid til **å lede, følge opp personalet og videreutvikle tjenestene våre.** Kravene til å ivareta de administrative oppgavene reduserer kraftig mulighetene til å arbeid med kvaliteten i tjenestene.
- **Temaplan:** Det henvises også til utfordringsbildet beskrevet i etatens temaplan. Tiltaksplaner må utarbeides og implementeres i tjenestene.

Jeg er fremdeles like stolt av samtlige som arbeider innen oppvekst og kultur!

Status økonomi

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Rev. bud. 2021	Avvik i kr	Avvik i %
1600-Innvandrertjeneste	370	479	551	72	13,0 %
2100-Bagn skule	12 571	14 430	14 573	143	1,0 %
2110-Oppvekst og kultur, felles drift	6 401	7 913	8 360	447	5,3 %
2200-Sør-Aurdal ungdomsskole	10 893	11 736	12 087	351	2,9 %
2300-Begnadalen skole	4 453	3 902	4 363	461	10,6 %
2320-Begnadalen barnehage	2 410	1 896	2 000	104	5,2 %
2330-Hedalen naturbarnehage	2 927	3 827	3 455	-373	-10,8 %
2340-Reinli barnehage	8 768	9 476	9 660	183	1,9 %
2350-Sør-Aurdal folkebibliotek	1 185	1 213	1 213	0	0,0 %
2400-Hedalen barne- og ungdomsskole	8 163	7 785	9 449	1 664	17,6 %
Sum	**58 142**	**62 656**	**65 709**	**3 053**	**4,6 %**

Kommentar til status økonomi

Økonomistatus:

Tjeneste	Mindreforbruk (+) /merforbruk (-)	Årsak
Innvandrertjenesten	71 000	Statstilskudd høyere enn budsjettert
Bagn skule	143 000	Lønnsutgifter SFO lavere enn budsjettert og økte inntekter
SAUS	351 000	100´mindreforbruk skoleskyss. Det ble ikke satt inn vikar ved alt fravær da skolen ikke hadde tilgjengelige vikarer. Dette medfører at refusjon sykelønn er 170´høyere enn utgifter til sykevikar.
Begnadalen skole	461 000	187´mindreforbruk skoleskyss. Synkende elevtall har redusert antall årsverk og utgifter til innkjøp av f.eks. bøker, lisenser og materiell. Utgifter til rektorstilling halvert etter at budsjettet ble lagt; 5 mnd.
HEBU	1 664 000	Det ble ikke satt inn vikar for konstituert rektor fra januar-august. Utgifter til rektorstilling fra august-desember halvert etter at budsjettet ble lagt. Det ble heller ikke satt inn vikar ved alt fravær da skolen ikke har hatt nok tilgjengelige vikarer. Utgifter til sykevikar er 696´lavere enn sykelønnsrefusjonen. På inntektssiden er det lagt inn 742´for lite i budsjett. Det er også 55´mer i inntekter på SFO enn budsjettert.
Reinli barnehage	183 000	200´mer i oppholdsbetaling enn budsjettert.
Begnadalen barnehage	104 000	Differansen skyldes i hovedsak at barnehagen ikke fikk ansatt pedagogisk leder med barnehagelærerutdanning. 70´ mindre i oppholdsbetaling enn budsjettert.

Hedalen naturbarnehage	-372 000	56´mindre i oppholdsbetaling enn budsjettert. 193´mer i KLP enn budsjettert. Stort sykefravær og høyere utgifter til ferievikarer på grunn av at ansatte ikke fikk tatt ut ferie som planlagt med bakgrunn i høyt sykefravær.
Sør-Aurdal folkebibliotek	-275	På budsjett
PPT	97 000	
Oppvekst og kultur felles drift	124 000	Reduserte kostnader og økte inntekter.
Kulturområdet	70 000	Lavere aktivitet, eksempelvis arrangement, kulturkvelden, Den kulturelle spaserstokken og Den kulturelle skolesekken. Stengt folkebad har medført lavere utbetaling til badevakter.
Sør-Aurdal kulturskole	109 000	Det er ikke satt inn vikar ved sykefravær, noe som medfører økte inntekter. Det ligger inne i budsjett 23´i ulike tillegg som ikke har vært aktuelle i 2021. I tillegg er inntektssiden 54´høyere enn budsjettert; salg av lærer og økt brukerbetaling.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	2,24 %	6,19 %	8,43 %
Årlig sykefravær 2021	2,13 %	7,45 %	9,58 %

Korttidsfravær:

Det meste av korttidsfraværet innenfor tjenestene er knyttet opp imot koronarelatert fravær. De ansatte har hatt strenge krav å forholde seg til med tanke på symptomer og muligheten til å kunne gå på jobb. Det er et tydelig, og naturlig, skille på ansatte som arbeider direkte ut imot tjenestemottakere, og ansatte som har mulighet til å utføre deler av arbeidet sitt via hjemmekontor.

Langtidsfravær:

Langtidssykmeldte følges godt opp i henhold til rutiner: kontakt med sykmeldt, samtaler, planer, tilrettelegging på arbeidsplassen og tilbud om skifte av arbeidssted dersom kompetanse tilsier dette.

Tjenestene har hatt store svingninger i sykefraværet gjennom året grunnet pandemien.

Eksempler på tiltak som er igangsatt:

- Omdisponering innad i tjenesten og mellom tjenester.
- Endre arbeidsoppgaver og ansvar.
- Kontinuerlig fokus på nærvær, ansvarliggjøring av den enkelte arbeidstaker og rolleavklaringer.

- Leder er tettere på og har god dialog med de ansatte.
- Konkrete tilpasninger på arbeidsplassen slik at ansatte skal ha mulighet til å komme gradvis tilbake i arbeid.

Helse og omsorg

Tjenesteområdebeskrivelse

Helse og omsorg består av følgende tjenester:

- Institusjonstjeneste (Sør-Aurdalsheimen med 6 avdelinger, kjøkken og vaskeri)
- Hjemmetjenester (Hjemmesykepleie, Hjemmehjelp/ praktisk bistand, Omsorgsboliger, Hedalen og Solbraut bo- og servicesentra)
- Tilrettelagte tjenester (Praktisk bistand opplæring i egne hjem/ leiligheter, Arbeids- og aktivitetstilbud (Tingvolltoppen + kantine), Brukerstyrt personlig assistanse (BPA), Støttekontakt, Avlastning, Omsorgstønad)
- Helse og familie - bestående av Helsestasjon og skolehelsetjeneste, Ergo- og fysioterapitjeneste, Frisklivsentral, Kommunale hjelpemidler, Legetjeneste, Psykisk helsearbeid, Kommunepsykolog, Fekjærtunet overgangsboliger.
- Interkommunale tjenester - Barneverntjeneste + Barnevernvakt, Krisesenter, Miljørettet Helsevern, Nok, Helserådgiver, Jordmortjeneste, NAV, FACT, regional kreftkoordinator Valdres lokalmedisinske senter (VLMS) m/ legevakt, intermediær avdeling og kommunale akutte døgnplasser.
- Helse og Omsorg administrasjon: Tildelingskontor, Velferdsteknologi, Fagleder TT og merkantil helse og omsorg.

Institusjon

De har gjennom året vært et jevnt høyt trykk på korttids, avlastnings og langtidsplasser. Høyt antall dødsfall 36. Dørene på sykehjemmet vært låst på grunn av smittefare, og det ble søkt om penger fra fylket til aktiviteter for pasienter med besøksbegrensninger. Frivillige og pårørende fikk mye av året ikke lov til å komme og drive med aktiviteter.

Sør-Aurdalsheimen er Sør-Aurdal kommune sitt høyeste omsorgsnivå. Vi har 45 (49) plasser der;

- 21 plasser er forbeholdt personer med demens/ kognitiv svikt,
- 8 plasser for rehabilitering/ korttidsopphold/ avlastning/ palliasjon
- 16 ordinære langtidsplasser
- 4 ekstra plasser er brukt i perioder med stort behov for korttidsplasser/ avlastning

7 av plassene for personer med demens har vært utleid til Nord-Aurdal kommune.

I tillegg har sykehjemmet institusjonskjøkken og eget vaskeri/ renholdsavdeling.

Sør-Aurdalsheimen har totalt ca. 50 årsverk, fordelt på ca. 90 ansatte.

Antall opphold fordelt på tjenestetype i 2021: unntatt Austgarn

- Avlastningsopphold i institusjon: 5
- Korttidsopphold: 78
- Langtidsopphold: 43
- Antall langtidsopphold innvilget i 2021: 8
- Dagopphold/avlastning for hjemmeboende demente: 1 dag i uka, 4 stk. (tirsdagsklubben)

Tildelingskontoret

Består av to saksbehandlere, de behandler søknader om helsetjenester, har ansvar for koordinerende enhet, samt er systemansvarlige for journalsystemet Profil og turnusprogrammet VER. Det har i 2021 vært utlånt ressurser til legekontoret knyttet til korona, noe som har ført til et stort etterslep på vedtaks skriving. Det er lagt plan for ajourhold av dette i 2022.

Velferdsteknologi

Ansvarlig for dette har i år hatt hovedansvar for å følge opp M solutions tidskartlegging, opplæring av ansatte, medisin dispensere og signalanlegg på sykehjemmet. Har og vært Sør-Aurdal sin deltager inn i Velferd i Valdres og Nasjonalt Velferdsteknologi program. Det ble og søkt om tilskudd til digital opplæring hos eldre og det har blitt gitt opplæring sammen med frivilligsentralsentralen. Dette videreføres i 2022

Tilrettelagte tjenester

- Fordelt på fire bofellesskap har vi nå ca 27 brukere tilknytta boliger
- 3 personer har BPA
- 41 personer har vedtak om støttekontakt, hvorav 25 har hatt støttekontakt i 2021
- Tingvolltoppen har kombinert arbeidstilbud og 6 VTA-plasser i samarbeid med Valdres Arbeidssenter.
- Kantina

Hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten inneholder hjemmesykepleie som utfører helsehjelp og praktisk bistand/hjemmehjelp som utfører renhold etter vedtak. Hjemmetjenesten har tett samarbeid og dialog med kommunens tildelings kontor, i tillegg til å samarbeide med de andre utøvende tjenesteområdene i sektoren.

I 2021 ble det etter vedtak gitt hjemmesykepleie til 124 tjenestemottakere og praktisk bistand/hjemmehjelp til 68 tjenestemottakere i kommunen.

Tjenesten leaser 7 tjenestebiler som i hovedsak benyttes av hjemmesykepleien.

2021 bar tidvis mest preg av å fortsatt være i korona-beredskap, og det har i perioder vært utfordringer med fravær og smittesituasjoner som har vært krevende for tjenesten. De ansatte skal roses for arbeidet som er lagt ned i en tøff tid, de har vist stor vilje til fleksibilitet og trygghet i tjenesteutførelsen gjennom hele pandemien.

Det ble startet en tidskartlegging av tjenesten med bruk av M_Solution høsten 2020, dette ble videreført første halvår av 2021. Det ble gjort ulike målinger, både generelle og mer spesifikke for å kartlegge hva - og hvordan tjenesten bruker tiden. Det var en krevende øvelse for ansatte å gjennomføre dette samtidige med tidvis strenge smitteverntiltak. Resultatene av målingene ble av ulik kvalitet i de to avdelingene, men gir en god pekepinn på hvilke oppgaver og hvor mye tid de ulike oppgave krever. Målingene som ble gjort brukes i videre arbeid med utvikling av tjenesten og er særlig nyttig i arbeidet med innovativ bemanningsledelse.

Tjenesten ble i november med i ett program fra KS, "Rusta for fremtiden" som skal jobbe med innovativ bemanningsledelse. Inn i dette programmet sitter HR-sjef, kommunalsjef, økonomisjef, HTV representant, avdelingsleder og to verneombud. Programmet skal hjelpe tjenesten i å se muligheter i dagens drift med de utfordringene vi vil møte fremover med flere eldre og færre yrkesaktive. Alle ansatte følger arbeidet i programmet med egen tema og involvering på månedlige avdelingsmøter. Samtidig som tjenesten skal rustes for framtida ser en viktigheten av å jobbe mot at både ansatte, pasienter/pårørende og innbyggerne generelt har en felles forståelse for hvordan tjenesten organiseres, driftes og ytes og at tjenesteyting som gis er behovbasert og individuell.

Fra oktober 2021 ble det igangsatt en midlertidig ordning med felles avdelingsleder for tjenesten. Dette for å jobbe mot en mer helthetlig tjeneste, som jobber etter samme rutiner og som skal sikre likhet i tjenestetilbud og tjenesteyting i kommunen. Avdelingsleder har det overordnede ansvaret for tjenesten, og har med seg en *sykepleier 1* i hver avdeling som har delegert det daglige ansvaret for bemanning og samhandling i avdelingene. Ordningen ble først bestemt evaluert til nyttår, men det ble senere utsatt til mars/april 2022.

Hjemmetjenesten ble også utfordret av stormen 19.11.21. Det ble en uke med ekstra beredskap i form av trygghets-tilsyn til tjenestemottakere som ikke hadde tilgjengelig trygghetsalarm grunnet lengre strømbrudd og ekstra hjelp til tjenestemottakere som av ulike grunnet hadde behov for for det. Også her viste ansatte stor fleksibilitet og engasjement for å løse fortløpende utfordringer som dukket opp underveis i situasjonen. I evalueringer i ettertid er det jobbet med utbedring av rutiner både på tjeneste og sektornivå.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten driver helsefremmende og forebyggende virksomhet. Målet er å fremme barn og unges fysiske, psykiske og sosiale helse, samt å forebygge sykdom og skade. Tjenesten er et gratis lavterskeltilbud til alle barn i alderen 0 – 20 år, samt deres familier.

Vi har i hovedsak et friskfokus, der vi jobber med ressursene i familien/barnet. Styrking av foreldrekompetanse er et viktig satsningsområde. Vi jobber for å komme tidlig inn, for å forebygge/hindre skjevutvikling. Observasjon av samspill, samtale med barn og foreldre, samt kartlegging av risikofaktorer, er viktige metoder i vårt arbeid.

Tjenesten har 3,8 årsverk, fordelt på 2 helsesykepleier og 1,8 familieveiledere. Familieveiledernes hovedoppgave er å styrke denne satsningen, i form av tett, individuell oppfølging av barnefamilier.

Vi samarbeider tverrfaglig med andre instanser i kommunen, regionalt og spesialisthelsetjenesten.

Legetjenesten

Legetjenesten gir nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen. Legene har oppfølgingsansvar overfor sykehjem, hjemmesykepleie og helsestasjons- og skolehelsetjenesten, samt deltar i det interkommunale legevaktsamarbeidet som vi er lovpålagt å ha.

Tjenesten ble godkjent som turnussted for turnusleger i primærhelsetjeneste, og har hatt LIS1-leger siden september 2018. Denne ordningen blir i starten av 2022 avløst av ny kommunal fastlege. Dette er noe som vil styrke kontinuiteten i legetjenesten både i forhold til kommunale oppgaver, men også den kurative legevirksomheten.

Tjenesten har 3 fastlegehjemler og 3,6 årsverk helsesekretærer.

Ergo- og fysioterapitjenesten

Kommunale hjelpemidler

Kommunale hjelpemidler ble fra 2021 flyttet over til ergo- og fysioterapitjenesten. . Ergoterapeut, fysioterapeut og ambulerende vaktmester har et tett samarbeid om hjelpemiddelformidling.

Hjelpemiddelformidling kan deles grovt inn i to deler. Utlån av kommunalt eide hjelpemidler, til personer som har kortvarig hjelpemiddelbehov, og langvarig utlån fra hjelpemiddelsentralen. Ambulerende vaktmester distribuerer, holder orden, monterer og reparerer hjelpemidler i kommunen. Det ble i 2021 startet arbeidet med å digitalisere registrering av utlån av kommunale hjelpemidler i Profil. Dette fortsetter i 2022.

Det er påregnet at kommunalt lager skal ha et godt utvalg av hjelpemidler. Ulike småhjelpemidler som støttehåndtak f.eks. må den enkelte innbygger bekoste selv. Det er også i 2021 kjøpt inn ulike småhjelpemidler som kan selges ut igjen der det er behov. Omfanget av hjelpemidler er økende og det utfordrer oss på areal og soner (rene/urene).

Ambulerende vaktmester har og ansvar for trygghetsalarmer. Det innebærer vedlikehold, drift, reparasjon osv. Dette er og økende vi utvidet med 15 nye i 2021og må anskaffe ytterligere i 2022. I forbindelse med velferdsteknologi prosjektet Velferd i Valdres så er det tenkt skifte av leverandør på dette i løpet av 2022.

Ergo- og fysioterapi

Ergoterapeut, fysioterapeuter med fastlønn, og fysioterapeuter med driftsavtale er samlokaliserte, og det gir tjenesten god oversikt over oppgaver, og kan gjøre gode prioriteringer imellom ulike oppgaver som tjenesten skal løse. Det er positivt. Tjenesten gir polikliniske behandlinger, driver hjelpemiddelformidling i samarbeid med ambulerende vaktmester og hjelpemiddelkontakter i øvrige tjenester, er en del av skolehelsetjenesten, følger opp i barnehager, helsestasjon og er en del av teamet på rehabiliteringsavdelingen.

Ergo- og fysioterapitjenesten har siste året hatt en økning av antall pasienter som tar kontakt, sammenlignet med årene før. Dette tror vi har sammenheng med at vi tilbyr enda mer variert kompetanse av høy kvalitet. Terapeutene er opptatt av faglig utvikling både internt og eksternt. Tjenesten møter et bredt spekter av diagnoser, utfordringer og aldre, noe som er sjarmen for små kommuner. Det er derfor viktig for oss, at terapeuter holder seg oppdatert og har en solid grunnkompetanse, for raskt å kunne gjøre riktige vurderinger i tidlig fase, slik at personer kommer seg i gang igjen med så normal aktivitet som mulig. Tjenesten har fremdeles fokus på godt samarbeid med andre tjenester. Særlig fastlegene er ønsket tettere samarbeid med. Tjenesten mener at vi har et viktig samfunnsøkonomisk ansvar i å få personer raskt inn til vurdering, for å kunne bidra til å snu sykdom eller plage helst før personen faller ut av jobb eller skole, eller begrense tiden utenfor. På grunn av pandemien har tjenesten vært noe begrenset i hvordan vi kan utføre tjenester. Dette har særlig gått utover tidlig innsats i barnehage og skole, men også gjort at fleksibiliteten i tjenesteytingen har vært begrenset, og ventelistene har vært noe lengre enn ønskelig.

Ergo- og fysioterapitjenesten tar ansvar for å utnytte potensialet som ligger i hverdagsrehabilitering. Hverdagsrehabilitering er nå et fast tilbud som tilbys sammen med hjemmetjenesten. Ergo- og fysioterapitjenesten har et ønske om å drive enda mer grupperettet. Fallforebyggende grupper er godt

innarbeidet. Fysiopilatesgrupper er godt innarbeidet. Dette vil fortsette også videre. Aktiv med Atrose (Aktiv A) metoden har vært et ønske om å få til, men kursing har blitt utsatt pga pandemien. Det er et mål for 2022 å komme i gang med dette tilbudet.

I vårt virke har vi jobbet med å løfte frem hvordan vi for den enkelte kan bidra til egenmestring, kompetanse om egen helse og deltagelse i hverdagen. Vi har hyppige refleksjoner rundt egen praksis innad i tjenesten, og godt system for internundervisning. Vi mener det er viktig at personer som tar kontakt med oss får tidlig og nødvendig helsehjelp, og at vi er med på å bidra til at de kan få troen på selv å mestre livet.

Frisklivssentralen

Frisklivssentralen har vært ubesatt frem til september 2021. Det ble gjort en fastansettelse i semptember 2020 av person i permisjon. På grunn av pandemien har ikke frisklivssentralen hatt heller egne lokaler da lokalene har blitt brukt ifm legekontor i pandemihåndteringen. Det ble så ansatt vikar i 40%, som har drevet Frisklivssentralen fra september 2021 da fast ansatt forlenget sin permisjon ut 2021. Frisklivssentralen har fra september 2021 kunne benytte et kontor i tilknytning til psykisk helse og drevet gruppeaktivitet i Sør-Aurdalshallen. Det er fremdeles vurdert at det er hensiktsmessig at Frisklivssentralen «står på egne bein», altså uavhengig av ergo- og fysioterapitjenesten, da målet er at Frisklivssentralen skal bli et knutepunkt for læring- og mestring i Sør-Aurdal.

Et viktig fokus for Frisklivssentralen er å få til det gode samarbeidet med andre tjenester, og særlig fastlegene. Dette arbeidet er viktig også i fortsettelsen for Frisklivssentralen. Frisklivssentralen har fortsatt det gode samarbeidet med Frivillighetssentralen. Blant annet kan nevnes MorgenSvømm på tirsdager med svømming og frokost.

Gruppeaktiviteten med både basseng og saltrening er godt innarbeidet, og har god deltagelse.

Utfordring for Frisklivssentralen er å få til det gode og varige samarbeidet med andre tjenesteytere, særlig fastlegene. Utfordring er også varige lokaler som er tiltenkt og prioritert til Frisklivssentralen. Det har også vært en utfordring med stor utskifting av personell i Frisklivssentralen, noe vi håper vil kunne endre seg når vi nå fra nyttår 2022 har en person som jobber kun i Frikslivssentralen og ikke har andre arbeidsoppgaver som spiser av ressursene til Frisklivssentralen.

Psykisk helse

Psykisk helsearbeid er et tilbud til den som opplever psykisk sykdom eller er i en vanskelig livssituasjon. Tjenesten er lavterskeltilbud for alle aldersgrupper og jobber med forebygging, behandling/støttesamtaler og tilrettelegging for mestring av sykdom, skade, lidelse og nedsatt funksjonsevne. Tjenesten gir tilbud om individuelle samtaler, gruppe-/kurstilbud, nettverksmøter, dagtilbud og noe miljøarbeid. Tjenesten Psykisk helsearbeid er en tjeneste i kontinuerlig endring, dette henger sammen med bl.a endringer i spesialisthelsetjenesten og stadig overføring av oppgaver til kommunene. Tiden vi lever i i nå med Covid virus, og utfordrende hendelser i forhold til naturkatastrofer og uro ellers i verden gjør at det stilles store krav til endringer og fokus på å gi pasienten den behandling som kreves på kort tid og riktig nivå.

Kommunepsykolog ble lovpålagt for kommunene å ha fra 2020. Vi samarbeider med Etnedal kommune om kommunepsykolog, der Sør-Aurdal er vertskommune og vi fordeler ressursen med 40% til Etnedal og 60% til Sør-Aurdal. Etter flere utlysningsforsøk lyktes det oss å ansette en kommunepsykolog, og vedkommende startet opp i februar 2021. Kommunepsykologens hovedoppgaver er veiledning og

fagstøtte til andre faggrupper, bidra i arbeid på systemnivå, samt noe kartlegging, vurdering og behandling på individnivå.

Fekjærtunet overgangsboliger. Tjenesten består av 6 overgangsleiligheter, som tar imot pasienter som skrives ut fra Fekjær psykiatriske senter. Disse brukerne har behov for tettere oppfølging en periode, både i forhold til det å bo, arbeid / aktivitet og psykisk helse. Botid er inntil 2 år. Samarbeid mellom kommunen, NAV og Fekjær v/ poliklinikken, samt tett samarbeid med hjemkommunen til beboer. Sør-Aurdal kommune bidrar med boveiledning / miljøarbeid / sosial trening. Tjenesten skal være et økonomisk «null-løp» for kommunen, da dette er et tilbud som ligger mellom første og andrelinjetjenesten, og er ingen lovpålagt tjeneste. Kommunens boveiledertjeneste ble i oktober 2019 redusert pga økonomi og etter Fekjær's ønske, og har hatt samme kommunale ressurser gjennom 2021.

Utvikling og utfordringer

Utfordringsbilde til Sør-Aurdal

Kommunen skal ha et kvalitativt og desentralisert godt helse- og omsorgstilbud for innbyggere. Kommunen skal sikre gode individuell vurdering når tjenester tildeles, med fokus på hva som er viktig for tjenestemottakeren basert på en behovsvurdering. Tjenestene skal være preget av god kvalitet og samhandling. Kvalitetsreformen Leve Hele Livet gir noen føringer for hvordan vi utformer fremtidens helsetjenester spesielt for de over 65 år. Det har vært jobbet godt med reformen i 2021 og det er laget en plan for Leve Hele Livet. Hovedfokus er et aldersvennlig samfunn og bruken av innovative løsninger, samt økt fokus på hva som er viktig for den enkelte. Tjenestetilbudet i Helse og Omsorg skal ha fokus på enkelt individet samt være fleksibelt innenfor de økonomiske rammene som er tildelt. Vår jobb er å sikre at innbyggerne i Sør-Aurdal kommune skal motta gode tjenester av høy kvalitet. Kommunen skal gjøre sitt ytterste for å forebygge sosiale ulikheter og sykdom i befolkningen . Det jobbes nå med en plan for det forebyggende arbeidet basert på barnevernsreformen /oppvekstreformens krav , den skal ivareta den yngre del av befolkningen og sees i sammenheng med folkehelseprofilen (oppdatert) og Leve Hele Livet.

Den største utfordringen for sektoren det siste året har vært pandemien. Sektoren har i løpet av 2021 vært utfordret med strenge tiltak for å hindre smitte både av pasienter og ansatte. Dette har medført et høyt arbeidspress på alle ansatte. Pandemien og de begrensninger den har lagt på samfunnet har og gjort at vi har fått mange ny henvendelser spesielt i psykisk helse. Det har vært beredskapsmøter ukentlig og når nye tiltak har kommet. Det har medført utstrakt møtevirksomhet og rutinelaging knyttet til dette arbeidet. Vaksineringen har bunnet opp det meste av merkantile ressurser og store ressurser på legekontoret gjennom hele 2021, dette har igjen gått ut over andre som har måttet løse deler av deres oppgaver. Noe har og måtte bli lagt på vent. Vaksineoppslutningen har vært stort noe vi tror skyldes at alle har blitt personlig kontaktet.

Tildelingskontoret har måttet gi fra seg ressurser til legekontoret og det har ført til et stort etterslep på vedtak, det er nå lagt en plan for å ta igjen dette i 2022. Tjenestene har gått tilnærmet normalt men vedtakene har ligget.

Det er viktig å understreke at alle ansatte med ledere i spissen har gjort en formidabel jobb, og virkelig stått på hele året!! Endringer og nye tiltak har blitt løst fortløpende - så stor honnør til alle for en uvurderlig innsats!!

Sør-Aurdal har ihht folkehelseprofilen innbyggere som rapporterer om høy trivsel og lang botid. Tilgjengelighet til natur og friluftsliv gir muligheter for aktiviteter og rekreasjon. Sør-Aurdal er et

populært område for fritidsaktiviteter, og 1.januar 2021 er det oppført 3519 fritidsboliger i kommunen. Det har vært en befolkningsnedgang på 12% siden 2000, og nedgangen er forventet å fortsette. Innbyggertallet 4 kvartal var på 2889. Forventet utvikling viser en negativ befolkningsframskriving der befolkningen i Sør-Aurdal i 2030 være 2811, og i 2050 vil den være 2734. Andelen av befolkningen over 75 år er høyere enn landsgjennomsnittet, og vil fortsette å øke. Dette stiller store krav til helse og omsorgstjenesten og kommuneøkonomien.

Befolkningsnedgang

Sør-Aurdal kommune har historisk hatt større nedgang i befolkningen enn det som av statistisk sentralbyrå (SSB) har blitt fremskrevet med lav vekst i befolkningen. Andelen personer 75 år og eldre er høyere enn i landet ellers og vil øke. Andelen personer i arbeidsfør alder vil gå ned. Andelen barn mellom 0-15 år er fremskrevet å synke ytterligere. Det vil være viktig å planlegge for en nedgang i befolkningen og endring i befolkningssammensetning, og prioritere på en slik måte at innbyggere fremdeles vil ha mulighet til å leve gode liv i trygge samfunn, tross denne nedgangen.

Utdanningsnivå, sosial ulikhet i helse

Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller. I Sør-Aurdal viser statistikken at en tydelig høyere andel innbyggere har grunnskole som høyeste utdanningsnivå sammenlignet med landet for øvrig, og andelen er økende.

Folkehelseprofilen 2021 viser at andelen av elever fra Sør-Aurdal som gjennomfører videregående opplæring ikke er signifikant forskjellig fra landsnivået. Statistikk viser at fullføringsgraden for videregående utdanning ligger på snittet for landet, samtidig som den viser at andelen 30-39 år med grunnskole som høyeste utdanning i SAK ligger langt over snittet. Dette kan være et resultat av at de som fullfører høyere utdanning ikke bosetter seg i kommunen.

Det er viktig for Sør-Aurdal å planlegge slik at alle barn og unge som vokser opp trives, mestrer og ønsker å fullføre utdanning utover grunnskole, og at de ønsker å bosette seg i kommunen etter endt utdanning. På den måten gis barn og unge sterkere kort i livet i et folkehelseperspektiv og slik kan kommunen bidra til å redusere sosial ulikhet i helse.

Helsetilstand i befolkningen

Helsetilstanden i befolkningen statistisk sett, hva gjelder livsstilsrelaterte plager, kommer dårligere ut enn resten av landet, regionen Valdres og Oppland. Det vil være viktig for kommunen i evaluering, planlegging og gjennomføring av tiltak å kunne dreie fra kompenserende tjenester til tjenester som styrker den enkelte i eget liv. Forebyggende og holdningsskapende arbeid vil være en viktig folkehelseoppgave i alle tjenester og sektorer, og slik også bidra til å redusere sosial ulikhet i helse.

Helse og omsorg sitt utfordringsbilde

I tilfeldig rekkefølge:

- Befolkningssammensetning - flere eldre, nedgang i antall barnekull, færre i yrkesaktiv alder

- Store avstander og spredt bosetning påvirker hvordan vi kan yte helse- og omsorgstjenester
- Økt utenforskap, yngre (snevert normalitetsbegrep) flere med psykiske plager
- Å få innbyggere til å forstå at de vil motta helse- og omsorgstjenester på andre måter framover
- Å få med tjenesteytere til å forstå at vi må endre måten å yte helse- og omsorgstjenester på framover
- Riktig og nok kompetanse
- Behov for justeringer i helse- og omsorgstrappa (vedtatt 2018), med tanke på utfordringsbildet framover.

Helse- og omsorgstrapp i Sør-Aurdal kommune

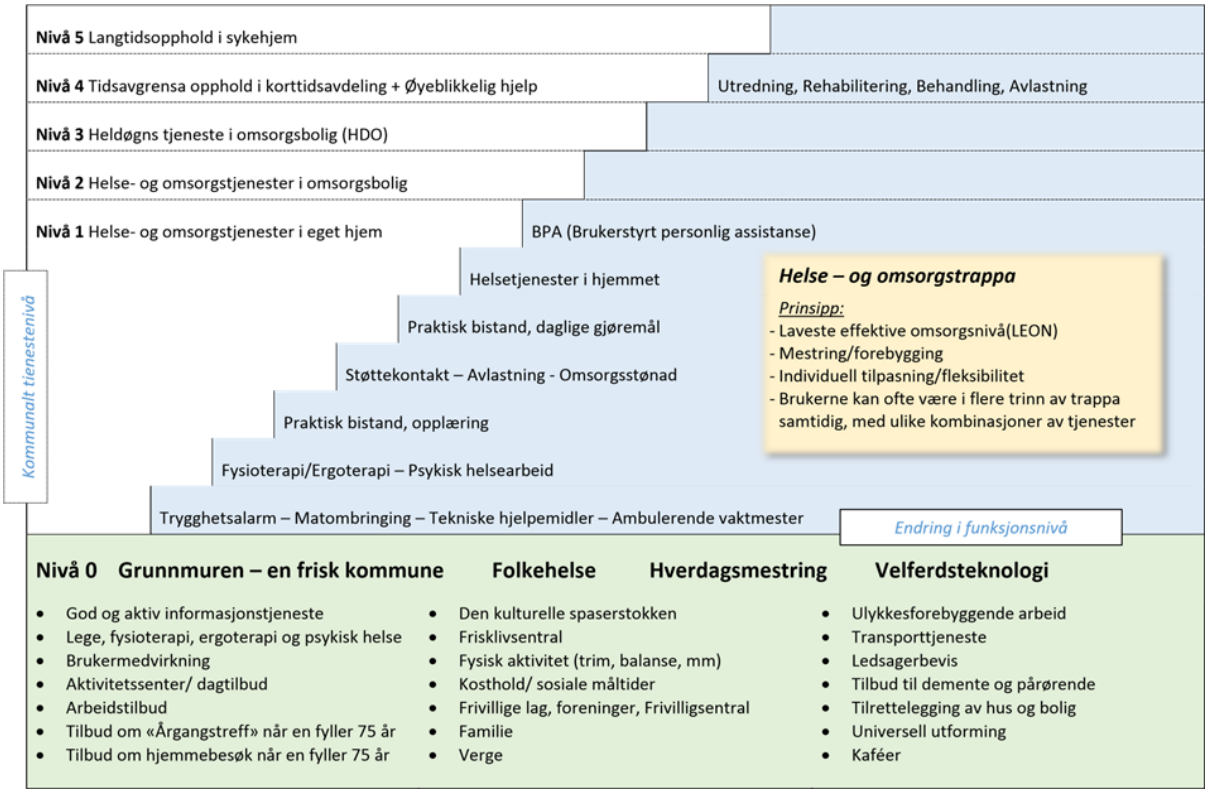

Satsningsområde 1: I Sør-Aurdal skal innbyggeren ha en verdig hverdag gjennom hele livsløpet

Satsningsområde 2: Gjennom medvirkning mottar innbyggerne i Sør-Aurdal rett tjeneste til rett tid og varighet

Satsningsområde 3: I Sør- Aurdal optimaliseres tjenestene gjennom samskaping og innovasjon

Folkehelsestatistikken fra 2019 viser en stor vekst i antall eldre i perioden 2020-2030. Dette vil utfordre tjenestene i økonomiplanperioden. For å forberede kommunens tjenester på en best mulig måte jobbes det med å kartlegge tidsbruk i hjemmetjenesten og velferdsteknologiske løsninger med tanke på å kunne håndtere det økte behovet for tjenester vi ser vil komme. Tjenestene må utvikles og tilpasses

morgendagens behov i tråd med nasjonale føringer og utviklingen i samfunnet. Sektoren har vært under omorganisering de siste årene for å kunne rigge seg for å møte fremtidens omsorgskrav. Det vil stille større krav til bruk av velferdsteknologi for å kunne jobbe smartere og samtidig ivareta kravet til kvalitativt gode tjenester. TIdskartleggingen har vist at vi har et handlingsrom som må sees på i 2022. Hjemmetjenesten deltar og i KS sin satsing Rusta for Framtida - Innovativ bemanningsledelse. Målet er at man kartlegger hvilke oppgaver som skal gjøres og at man bruker rett kompetanse på rett plass. VI ser et økende behov for spesialiserte tjenester i kommunen, samtidig som det er store utfordringer knyttet til rekruttering. Prognoser viser at det vil bli stor mangel på kvalifisert helsepersonell, noe som krever at tjenestene spisses og at man øker samhandlingen opp mot de frivillige .

Sør-Aurdal kommune har i 2021, sammen med de øvrige kommunene i Valdres, gått til anskaffelse av en felles plattform for velferdsteknologi. Valgt teknologiplattform er SENSIO, og valgt underleverandør er Atea. Denne nye plattformen danner grunnlaget for blant annet nytt sykesignalanlegg ved Sør-Aurdalsheimen.. Sør-Aurdal kommune benytter og elektroniske medisindispensere for multidoser i sektoren i tillegg til planlegging av andre velferdsteknologiske løsninger. Plattformen vil i fremtiden utgjøre fundamentet for digitaliseringen sektoren. Vi deltar og fortsatt i Nasjonalt Velferdsteknologi program og i det regionale prosjektet Velferd i Valdres. Det har i 2021 vært søkt om midler for å øke de eldres digitale kompetanse . Det har vært avholdt 2 møteplasser med stort hell, dette videreføres da pandemien begrenset at alle møteplasser kunne avvikles i 2021. Sør-Aurdal kommune sin leder for Velferdsteknologi har vært en suksess faktor for at vi har kommet veldig langt i dette arbeidet.

Helse og Omsorg har revidert kompetanseplan og gjennomført en GAP analyse som sier noe om fremtidig behov. Det er og søkt midler og motatt midler til kompetanseheving for 2021. Det samme gjøres for 2022. Ellers benytter vi Visma E læring, NHI og Kompetansebroen i den daglige opplæringen, dette er gode og effektive kompetansehevingsprogram som ansatte er fornøyde med.

Det har vært gjennomført en ledersamling på Nythun med HTV der vi kartla og evaluerte organiseringen i Helse og Omsorg og det ble gjort justeringer fra høsten 2021, og ytterligere korrigeringer fra 2022.

Helse og Omsorg er stort og det er mange fagområder av ulik størrelse så det er viktig med god samhandling. Alle er avhengig av hverandre så kunnskap og åpen dialog er viktig.

Interkommunale tjenester

De interkommunale tjenestene har også vært preget av pandemien, med restriksjoner i fht smitteverntiltak, utfordrende å skaffe vikarer ved sykefravær osv. Viser til årsmelding fra de interkommunale tjenestene.

Institusjon

Planlegging av alarmsystem har tatt mye tid i høst. Vi gleder oss til nytt system og dette har mange flere funksjoner som vil bedre hverdagen for både pasienter og ansatte.

Tilrettelagte tjenester

Det har vært jobbet med å rekruttere vernepleiere, også med mulighet for 37.5 timers uke uten kvelds- og helgejobbing. Det har også vært forsøkt å lyse ut med langvakter, men uten resultat. Fikk i 2021 ansatt 3 vernepleiere, 2 i 100% stilling og i i 50%. Samtidig kom det oppsigelse fra 5 miljøterapeuter, noe som vil si at vi mangler 350% miljøterapeut, da vi manglet en fra før. Vi sendte våren 2021 ut

informasjon om utvida stønad til vernepleierutdanning til våre ansatte, en ansatt har nå søkt vernepleie og ønsker å benytte seg av denne muligheten. Vi har også en ansatt med helgestilling på engasjement som har søkt vernepleie. Rekruttering av vernepleiere vil fortsatt være en utfordring og prioritet i 2022. Det jobbes med å få på plass en desentralisert Vernepleie utdanning i Valdres da det er stort behov i hele regionen.

Etter en utfordrende sommerferie i fjor, samt utfordringer rundt juleferie, ble det besluttet å starte med puljeferie i 2022. Utfordring ved ønskeferie, er at når flere får ønskene sine oppfylt, blir det perioder midt på sommeren med få faste ansatte på jobb. Med puljeferie vil det bli mer fordelt og spredt utover sommeren.

Det har gjennom 2021 vært snakket en del om ønske om å få et kontor på Synneisbakkin, til bruk for avdelingsleder og fagleder. Dette er ønskelig for å kunne være mer til stede for ansatte, og kan være et tiltak for økt kvalitet, trivsel og redusert sykefravær. Teknisk har sagt dette skal la seg gjøre og målet er å få dette bygget i 2022.

Det ble i 2021 starta en tankeprosess rundt et nytt bofellesskap i Bagn, som skal samle kompetanse, og dekke behov livsløpet ut med god plass og mulighet for tilrettelegging. Her er det også snakk om forsterka leiligheter i tillegg til mer ordinært bofellesskap. Dette vil kunne samle kompetanse og personell og styrke det målrettede miljøarbeidet.

Vi har grupper på tvers av boliger som gjennomfører kurs i “Demensomsorgens ABC”, samt “Mitt livs ABC”, ansatte tar også kurs i NHI. I 2021 hadde kurs om “utviklingshemming og demens” med Frode Kibsgaard Larsen i C-blokka med stort oppmøte av ansatte med stor motivasjon for å gå på fysisk kurs. Det har vært jobbet med internkurs i Målretta miljøarbeid, men grunnet korona og bytte av fagleder har arbeidet måtte settes på vent. Målet er at kurset skal være på plass i 2022.

Grunnet stormen i november, har vi gjennomgått hva vi trenger av rutiner og utstyr i lignende framtidige hendelser.

Vi har to ansatte som tok fagbrev som helsefagarbeider i 2022, hvorav begge har fått tilbud om 100% stilling. Vi har også hatt lærlinger innom i perioder, noe som er veldig positivt, da de ser ting med nye øyne, samt at de jobber mye og er med på å opprettholde kontinuitet. Vi tenker også det er fint at vi får vist fram tjenesten vår, og at lærlingene kanskje får lyst til å jobbe hos oss når de er ferdige med utdanningen sin. På tross av rekrutteringsutfordringer generelt, har vi hatt flere kvalifiserte søkere på fagarbeiderstillinger, og har fått ansatt i de stillingene vi har lyst ut.

På tross av høyt sykefravær og korona, har brukerne fått de tjenestene de har krav på, men samtidig kan redusert dagtilbud og nedstenging av samfunnet generelt ha ført til mer krav til ansatte med å fylle dagene deres. Pandemien kan av ulike årsaker ha ført til mer utfordrende atferd blant noen av brukerne våre. Dette er en brukergruppe som er avhengig av forutsigbarhet og struktur, dette har ikke vært forenelig med en pandemi.
Vi har hatt utfordringer med et kollegavarslingssystem som ikke alltid fungerer optimalt. Nå har vi hatt hjelp av IKT og leverandør til å utbedre feil. Vi har også fått gjennomgang av andre systemer fra leverandør av velferdsteknologi, men konkluderer med at det systemet vi har er det som dekker våre

behov best pr nå.

Har hatt samarbeid med psykisk helse i kommunen, fysioterapitjenesten, SAH og hjemmetjenesten, samt legekontor, og opplever samarbeid som betydningsfullt for den enkelte og at det øker kvaliteten på tjenestene generelt.

Avdelingsledere har vært på ledersamling på Nythun, hvor vi var med og evaluerte organiseringen av helse- og omsorg. Her opplevde vi å bli bedre kjent med de andre avdelingslederne, noe som styrker samarbeidet, og opplevdes som positivt.

Videre må vi fortsette å jobbe for rekruttering av vernepleiere, da dette er viktig for kvaliteten på tjenestene. Kurset med Frode Kibsgaard Larsen i C-blokka var et høydepunkt etter en utfordrende sommer, og vi ønsker å få til flere slike fysiske kurs i 2022. Vi håper på videre framdrift i forbindelse med nytt bofellesskap. Vi har et mål om at belastningen på de ansatte skal bli lavere, og at sykefraværet vil gå ned i 2022.

Hjemmetjenesten

Det jobbes kontinuerlig med kompetanseheving i tjenesten. Bruk av nhi- e-læring er et viktig verktøy som nyttes til dette. Det legges opp til noen obligatoriske kurs for alle ansatte gjennom året, samtidig som kursportalen er tilgjengelig slik at ansatte selv kan ta kurs de ønsker kompetanseheving i. I tillegg ligger også kursportalen i Kompetansebroen tilgjengelig for alle ansatte.

Det er en utfordring for tjenesten at det er mange praktisk bistandsoppgaver og andre ikke helserelaterte oppgaver som må gjøres av helsearbeidere på alle nivå. Det må løftes i hele sektoren å finne ut hvordan vi best mulig kan løse slike oppgaver i fremtiden. Viktige spørsmål å stille seg er da hva er det offentlige sitt ansvar, og hvilke tjenester skal ha ansvar for slike oppgaver, samtidig som det må informeres ut til innbyggerne slik at det er en felles forventning og forståelse av hva den enkelte pasient eller pårørende må gjøre selv til tross for at de mottar helsetjenester. Helsetjenestene er behovstyrt, individuelt vurdert og vedtaks festet, og med fremtidig utfordringsbildet må det jobbes med å nytte kompetansen mest mulig effektivt og plassere oppgaver der de hører hjemme. Det er også viktig å sette i system og videreutvikle samarbeidet mellom de frivillige og det offentlige. Reformen Leve hele livet tar også for seg disse utfordringene og tjenesten og sektoren er i gang med utviklingsarbeidet jmf. reformen.

Tjenestens demenskontakt og kreftkontakt jobber på tvers av tjenesten og samhandler også med andre tjenesteområder innen sine spesialfelt til det beste for både pasienter, pårørende og for veileding og støtte til kolleger.

Tjenesten jobber kontinuerlig med implementering av velferdsteknologisk løsninger - det er blant annet tatt i bruk flere elektronisk medisin-dispensere. Det ses likevel en utfordring for tjenesten å klare å motivere pasienter til å ta i bruk slike løsninger og det må fortsatt jobbes med både forventninger hos innbyggerne, motivasjon på individ nivå og i tjenesten om at dette er nødvendige løsninger å ta i bruk for å møte fremtidsutfordringene vi står ovenfor.

Tjenesten skal ha fokus på at innbyggerne skal greie seg i eget hjem så lenge som mulig. Tjenesten samhandler tatt med ergo- fysioavdelingen mtp tilretteleggingsmuligheter og hjelpemidler, både for

pasienten, men også for at ansatte skal ha gode arbeidsmessig forhold (HMS). Tjenesten hadde gjennomgang med HAVA med fokus på arbeidsmiljø og HMS høsten 2021.

Hjemmetjenesten yter tjenester i mange av kommunens omsorgsboliger og det ses på som en stor utfordring at flere av omsorgsboligene ikke er innenfor kravene for universell utforming. Det må løftes opp i arbeid med boligplan og fremtidig utbedring av kommunens boligmasse. Er boligene godt tilrettelagt vil beboerne i større grad enn i dag kunne greie seg lenger selv, og tjenesten vil kunne bidra med helsehjelp og i mindre grad praktisk hjelp. Også her er riktig bruk av kompetanse og arbeidsfordeling viktig å tenke på i årene som kommer.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Helsestasjonen jobber med barn i alderen 0 - 6 år, og deres familier. Tjenesten tilbyr bl.a; hjemmebesøk til nyfødte, helseundersøkelser av spe- og småbarn, vaksinasjon, råd, veiledning og helseopplysning, barselgrupper, svangerskapsgrupper, kurs i Trygghetssirkelen (COS-P), foreldrerådgivning (TIBIR). I 2021 hadde vi 13 fødsler, og 113 barn i førskolealder.

Skolehelsetjenesten jobber med barn i skolealder, samt dere familier. Tjenesten tilbyr bl.a: gruppeaktiviteter, individuell oppfølging, råd, veiledning og helseopplysning, undervisning, deltakelse på foreldremøter, kurs i Trygghetssirkelen (COS-P), foreldrerådgivning (TIBIR), samt generell familieveiledning. Vi har ca 300 elever, fordelt på 4 skoler, med betydelig geografisk avstand.

I tjenesten har vi god kompetanse i stillingene, og dette har vært stabilt gjennom året. Tjenesten opplever å ha et godt samarbeidsklima, og tjenestene utfyller hverandre på en god måte. Det har vært en del sykefravær blant helsesykepleierne siste halvdel av året. Dette har medført utfordringer i forhold til både tilstedeværelse og gjennomføring av enkelte oppgaver. Det meste av lovpålagte oppgaver er utført, men de har vært mindre tilgjengelige og reduserte på lavterskel tilstedeværelse.

Pandemien har også dette året medført en del restriksjoner for arbeidet . Smittevernhensyn har begrenset effektiviteten, samt medført mer fravær enn det normalt ville vært (karantene nærkontakt og symptomer). Det er økende antall henvendelser og det merkes blant barn og unge, at vi har levd med restriksjoner over lengre tid.

Tjenesten har mange enheter (skoler og barnehager) å forholde seg til, og disse har betydelig geografiske avstander. Dette medfører mye reisetid for tilstedeværelse. I tillegg medfører mange enheter å fordele seg på, mindre tilstedeværelse på hver enkelt enhet.

Det er et stadig økende behov for enda tettere samarbeid mellom helsestasjon/skolehelsetjeneste og barnehage/skole om barn og unges psykiske helse. Det kommer til uttrykk psykososialt strev blant barn og unge, som er mer omfattende enn det barnetallet tilsier. Tilbakemeldingen fra Ungdata undersøkelsen i kommunen er også med på å underbygge dette. I dette er det behov for ytterligere kompetanseheving og ressursbruk i vår tjeneste, i kommende år.

I løpet av året har helsestasjonen, i samarbeid med kommunepsykolog, bidratt til å starte opp Tverrfaglig innsatsteam for barn og unge. Dette oppleves som et nyttig lavterskeltilbud, for gode tverrfaglige drøftinger. Møter holdes en gang/mnd. Vi har også startet opp «Vesleteam», der kommunepsykolog og helsesykepleier møter opp i skole og barnehage hver 14. dag. Hensikten er lavterskel drøftinger lokalt, med ped.ledere, styrere, rektorer, kontaktlærere. Vi har imidlertid ikke helt fått dette vesleteamet til å fungere etter hensikten i skolene. I barnehagene har vi ikke kommet i gang i det hele tatt. Årsakene til dette er flere, blant annet mye sykdom. Vi skal ha en evaluering/endring av strategi angående vesleteamet nå i mars 2022.

Legetjenesten

Situasjonen i forhold til koronapandemien har også i 2021 vært svært krevende. Det har i perioder vært større behov for personale på legekontoret både i og utenom ordinær åpningstid, ekstra personell har vært innleid. Det var i hele 2021 mye jobb med smittesporing, både på hverdager, kveld og helg, hvor det også var personell fra andre tjenesteområder som bidro.

I Januar 2021 ble de første koronavaksinene gitt, og dette skulle bli en svært tidkrevende og stor jobb igjennom hele året. Det ble mange lange kvelder med vaksinering, og også mye for og etterarbeid i forhold til innkalling og registrering. Vaksineringen har vært styrt via legekontoret med god bistand fra merkantile i helse og omsorg og ansatte på sykehjem og hjemmesykepleien. I tillegg har Bagn og Reinli Sanitetsforening stilt med vakter/hjelpere ved massevaksineringen som har foregått på Tingvoll.

Den største utfordringen for 2021 har vært å ha nok personell til enhver tid, men med godvilje fra alle de ansatte har vi kommet igjennom året med pågangsmot og mye overtid.

Ergo- og fysioterapitjenesten

Utfordringer for tjenesten videre er å prioritere høyt nok det viktige tidlig inn/forebyggende arbeidet som vi mener bærer viktige frukter for god helse videre. Det er også en utfordring for tjenesten å bidra til å snu holdninger blant enkelte tjenestemottakere som kommer til oss fra å være en mer passiv mottaker av behandling til å bli en aktiv deltager i egen situasjon.

Psykisk helse

Psykisk helsearbeid

I forbindelse med koronapandemien og stormen som rammet kommunen, opplever tjenesten økt etterspørsel, noe vi antar vil fortsette i 2022. Det har vært utfordrende for personalet og delvis måtte legge om måten å være i kontakt med pasienten på, spesielt i forbindelse med pandemien. Kontakt på telefon, noe video, gå turer ute i friskluft har i perioder vært nødvendig i stedet for personlig kontakt, pga smittevernhensyn. Samarbeid med andre tjenester som NAV, DPS osv har også måtte gjøres via video. Dagtilbudet var også stengt i noen uker, og det har vært redusert på antall brukere som kunne møte opp, redusert aktiviteter og vært mye ute rundt bålpanne, gått turer. Dette også pga smittevernhensyn. Det har vært åpent det meste av 2021, med strenge smitteverntiltak. Dette har vært viktig for de som har kunnet benytte seg av tilbudet. Grupper og kurstilbud har måtte utgå pga pandemien, noe som er uheldig for flere tjenestemottakere.

Tjenesten bærer preg av at det har vært begrensinger i måten å jobbe med pasientene på i forbindelse med pandemien, spesielt i krisesituasjoner der flere burde ha hjelp fort og samtidig. Alle ansatte har vært flinke til å omstille seg og bruke kreative løsninger og har gjort en kjempeinnsats for at alt skal gå rundt, men det tærer på kreftene til alle.

Tjenesten har pga ekstra krevende brukere måtte kjøpe tjenester fra andre kommuner og eksterne tilbydere.

Psykososialt kriseteam har hatt noen saker gjennom året, og ble også aktivert i fbm stormen/ uværet i november.

Kommunepsykolog

Kommunepsykologen jobber tverrfaglig og tverretatlig, og det oppleves som en styrke å ha denne kompetanse også i kommunen. Dette er en stilling vi ikke har hatt i kommunen tidligere, så dette første året har gått med til å finne samarbeidsformer og se hvordan stillingen kan jobbe best mulig. Det kan nevnes bl.a. koordinator for Tverrfaglig innsatsteam for barn og unge, foreldreveiledning, medlem i psykososialt kriseteam, faste samarbeidsmøter både med kommunale og interkommunale tjenester samt de andre kommunepsykologene i Valdres. Selvmordsforebyggende tiltak: visning av filmen "Nattebarn", sammen med de andre kommunepsykologene i Valdres og Valdres vdg .

Fekjærtunet overgangsboliger

Det har vært varierende antall beboere til enhver tid gjennom året. Vi ser at nedjustering av personalressurser som ble gjort i 2019, ikke er tilfredsstillende for tilbudet vi skal gi. Det sees på, og vurderes, løsninger for hvordan eventuelt videre drift skal være.

Status økonomi

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Rev. bud. 2021	Avvik i kr	Avvik i %
1450-Interkommunale tjenester	24 149	25 786	22 847	-2 938	-12,9 %
4400-Institusjon	43 373	27 098	26 134	-964	-3,7 %
4410-Helse- og omsorg administrasjon	-1	4 594	2 801	-1 792	-64,0 %
4450-Tilrettelagte tjenester	31 659	32 817	30 434	-2 383	-7,8 %
4470-Hjemmetjenesten	0	21 812	20 219	-1 592	-7,9 %
4500-Helsestasjon og skolehelsetjeneste	1 991	2 647	2 609	-38	-1,5 %
4510-NAV Valdres Sør-Aurdal	0	0	0	0	0,0 %
4515-Legetjenesten	6 762	6 883	5 644	-1 238	-21,9 %
4520-Ergo- og fysioterapitjenesten	1 536	2 342	1 973	-369	-18,7 %
4530-Psykisk helse	7 892	8 761	11 528	2 767	24,0 %
Sum	**117 361**	**132 739**	**124 191**	**-8 548**	**-6,9 %**

Kommentar til status økonomi

Helse og Omsorg

Helse og Omsorg har hatt et krevende år økonomisk. Sektoren har et merforbruk på 8 500 000,-

Dette til tross for at lederne i Helse og Omsorg er lojale til sine budsjett og har god kontroll så er det faktorer utenfor vår kontroll som fører til dette merforbruket:

Årsakene til dette er bla:

Det har totalt vært brukt 3 000 000 knyttet til korona prosjekt i 2021 store deler av dette er Helse og Omsorg sine utgifter.

Pandemien har medført at vi har hatt høye kostnader spesielt knyttet til smittevernutstyr, noe fysisk tilrettelegging på bygningsmasse, økt bemanning legekontor og renhold, samt kostnader knyttet til vaksinering. Dette er kostnader som i sin helhet skulle bli dekket , men er inntektsført via rammetilskuddet .

Det har vært høyt fravær til pandemien som i tillegg har medført betydelig bruk av overtid ca 2 500 000 på hele sektoren. Dette refunderes ikke.

Avvik på KLP pensjon pr kr 2 400 000 som er varslet ved tertialrapportering. Ved avslutning av årsoppgjøret er dette fordelt utover på sektorene.

Interkommunale tjenester

Samlet sett har ansvarsområdet et merforbruk på 12,9% (kr. 2.938'). Dette er i hovedsak tilknyttet barneverntiltak og legevakt.

Nye/ endrede tiltak i barneverntjenesten gjennom året er vanskelig å forutse når budsjettet legges, og vi har hatt noen i løpet av 2021.

Pandemien har også gitt legevakten utfordringer, med vanskeligheter med å skaffe vikarer noe som gav utslag i bl.a. overtidsbruk og innleie fra vikarbyrå.

Mindre forbruk enn budsjettert innen NAV-tjenestene - både administrasjon, KVP og økonomisk sosialhjelp.

Det vises ellers til egne årsmeldinger fra de interkommunale tiltakene.

Institusjon

Vi ser at det er merforbruk, det meste skyldes økte pensjonspremier til KLP på 818.000 kr. Overforbruket er 964 000, resten av overforbrukt skyldes ekstra innleie på grunn av overbelegg i avdelingene og følgelig travelhet. Også noe korona innleie og økt overtid på grunn av sykepleiermangel(medfører bakvakter) og utfordringer med ferieavvikling.

Helse- og omsorg administrasjon

Merforbruk skyldes i hovedsak KLP

Det er søkt prosjektmidler knyttet til velferdsteknologi

Tilrettelagte tjenester

Det har vært økte utgifter på smittevernutstyr.

Det har vært mye bruk av overtid i tjenesten, dette skyldes primært sykefravær, koronafravær og økt ressursbruk knyttet til utvidet tjenestetilbud grunnet økt behov. Brukt ansatte mye på tvers av tjenestene Miljøarbeidertjenesten Bagn og Syneisbakkin.

Det er brukt lite penger på støttekontakt, dette er grunnet mangel på støttekontakter. I 2022 har vi allerede ansatt flere støttekontakter, og jobber for å få gitt de som har vedtak på tjenesten en støttekontakt . Økt behov i BPA midt i året - fra august.

Hjemmetjenesten

Tjenesten har hatt ett overforbruk jf. budsjett på overtid, syke vikarer, ferievikarer og permisjons vikarer.

2021 har vært preget av fortsatt mye korona relatert fravær, samtidig er det også en tendens at mange er slitne av pandemi og unntakstilstander og dette medfører også noe fravær på generelt grunnlag.

Det er en utfordring for tjenesten å ha nok fleksible vikarer som kan komme på jobb på kort varsel, både i ukedager og helg. For å sikre rett kompetanse og nok folk er det derfor behov for å nytte faste ansatte til å dekke opp ulikt fravær, noe som igjen fører til merforbruk og overtidsbruk.

Rekrutteringsarbeidet er krevende og må prioriteres i 2022.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

I forhold til regnskap, så holdt tjenesten seg så å si på budsjett for 2021.

Legetjenesten

Samlet sett hadde tjenesten et merforbruk på 21,9% (kr. 1.238'). Dette skyldes i all hovedsak ekstraarbeid med pandemien, i form av innleie av ekstra ressurser og overtid. Uforutsette utgifter til korona-vaksineringen er også en stor del av merforbruket. Det er tilført noe ekstramidler i fht pandemi/ vaksinering fra sentralt hold, men vi har hatt større utgifter enn disse inntektene. Midlene kom i rammetilskuddet, og er dermed ikke regnskapsført på tjenesten - dermed ser merforbruket også større ut.

Det kan også nevnes at utgifter til Norsk Pasientskadeerstatning, ble på kr.60' mer enn budsjettert. Dette er utgifter som fordeles på alle Norges kommuner, fordelt på innbyggertall. Det meldes om stadig flere saker de siste årene, så dette kan forventes å bli en økende utgift i årene som kommer.

Kommunalt hjelpemiddellager

Det er feilbudsjettering av abonnements utgifter ifm digitalisering av trygghetsalarmer

Det er ikke budsjettert med årsavgift/forsikring til bil og avskrivning på bil.

Kostnader forbundet trygghetsalarmer er høyere enn leieinntektene

Ergo- og fysioterapi

Nytt journalsystem har medført noe økte utgifter. Noe av dette kompenseres videre i bla økte leieinntekter fra privatpraktiserende.

Utstyr ødelagt som måtte erstattes.

Psykisk helse

Samlet resultat for tjenesteområdet ble til slutt et mindreforbruk på 24% (kr. 2.767'). Grunnen til mindreforbruket skyldes bl.a. at behovet for kjøp av tjenester utenfor kommunen, ble noe redusert i løpet av året. I tillegg ble refusjon for ressurskrevende tjenester mer enn budsjettert. Det har også vært noe sykefravær i tjenesten, der sykelønnsrefusjoner ble høyere enn utgiftene til sykevikar.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	3,51 %	9,64 %	13,15 %
Årlig sykefravær 2021	2,93 %	10,97 %	13,89 %

Sykefraværet i sektoren er på 13,89 prosent. Dette er mye høyere enn et normal år. Mye av fraværet er knyttet til korona både iht isolering, karantinering og økt arbeidspress/stress blant ansatte som følge av dette.

Det er igangsatt prosess i noen avdelinger sammen med bedriftshelsestjenesten for å jobbe med nærvær og trivsel . Det er og lagt planer for 2022 for flere tjenester der man skal jobbe med arbeidsmiljø, nærvær og kultur.

Det er en trøtthet i organisasjonen som følge av snart to år med pandemi og mye begrensninger, økt press mm som gjør at det i 2022 må brukes en del ressurser på å jobbe med de ansatte i alle avdelingene.

Ansatte er den største og viktigste verdien vi har og det er viktig at de har det bra på jobb og at det legges tilrette for utvikling og trivsel, det vet vi fører til god helse som igjen vil kunne påvirke sykefraværet.

Deler av Tilrettelagte Tjenester har hatt arbeidsmiljøoppfølging med Hava i siste halvdel av 2021, samt gjennomført en medarbeiderundersøkelse rettet mot hvordan de har det på jobb. Dette har resultert i en del tiltak vi som arbeidsgiver må løse, og en del tiltak de som ansatte må løse. Det beste er tilbakemelding på at dette har vært bra og fraværet har gått betydelig ned i den avdelingen som har gjennomført dette.

Plan og teknisk

Tjenesteområdebeskrivelse

Sektor for Plan og Teknisk består av to avdelinger i tillegg til noen felles ressurser.

Planavdelingen har tilsammen ca. 10 stillingshjemler og har forvaltningsansvar for mye lovverk, blant annet flere av sektorlovene der kommunen har myndighet. Eksempler er Plan- og bygningsloven, Forurensningsloven, Naturmangfoldloven, Jordlova, Skogbrukslova, Vannressursloven, Konsesjonslova m. fl. Det er en bred og tverrfaglig sammensetning bestående av oppmåling/matrikkel, byggesak, plansaker, utslippssaker, vannområdekoordinator (felles for 5 Valdres-kommuner), plansaker, folkehelse, skog, landbruk, næring og beredskap, i tillegg til merkantile oppgaver for hele sektoren, bla. knyttet til renovasjon, slamtømming, vann- og avløp mm.

Teknisk drift har ansvaret for drift og vedlikehold av kommunens bygg, veger og infrastruktur. Bygningsmassen består av ca. 22.400 m2 formålsbygg og ca. 8.200 m2 boliger av ulike varianter av omsorgsboliger og ordinære boliger. I tillegg har vi ca, 45 km kommunal veg i tillegg til 4 avløpsrenseanlegg og 6 vannverk. Kommunen eier og drifter også ca. 20 km avløpsledningsnett (spillvannsledninger) og 26 km hovedledningsnett for kommunalt drikkevann. Totalt har avdelingen ca. 20 stillingshjemler fordelt på blant annet renholdere, byggdrifter og driftsoperatører.

Sektoren har også ansvar for oppfølging av interkommunale tjenester som renovasjon, slam og brann- og redningsvesen. Sektoren gjennomfører også de fleste investeringsprosjekter i kommunen.

Utvikling og utfordringer

Generelt for sektoren er kompetanse en utfordring. Selv om vi i stor grad har vært heldige med rekruttering og innhenting av kompetanse, så er vi bekymret for fremtidig rekruttering av flere typer kompetanse for hele sektoren. Vi tror at både sektoren, og resten av kommunen bør jobbe aktivt med omdømmebygging og forsøke å gjøre seg attraktive på jobbmarkedet, selv om det er stor konkurranse i dag. I tillegg har det vært stort arbeidspress på mange i pandemitiden, samtidig som mindre sosial omgang påvirker folk både personlig og i jobbsammenheng. Tiltak for å ivareta arbeidsmiljø og gruppetilhørighet er viktig fremover.

Plan og næring

Aktiviteten har i 2021 vært svært høy innen avdelingens tjenester mot fritidsboligmarkedet, i tillegg til at det har vært spesielt høy aktivitet på kommunale planer, beredskap og næringsoppgaver. Pandemi og storm har bidratt til mye rapportering- og oppfølging ift. myndigheter og ikke minst utfordringer ift. den kommunale tjenesteproduksjonen på tvers av sektorer. Næringsområdet har også håndtert flere runder med kompensasjonsordninger (ventilordning) for næringslivet.

Det har derfor vært krevende for flere fagområder som har hatt meget høy aktivitet i løpet av året, men det er levert gode resultater. Planavdelingen har et bredt spekter av oppgaver som hver for seg krever høy kompetanse, ikke bare faglig men også i møte med folk. Avdelingen har kompetente medarbeidere, men kompetanse er ferskvare og krever løpende oppdatering. Samtidig ser vi at avdelingen har vært gode til å rekruttere eksterne, unge medarbeidere med riktig kompetanse. Dette bidrar til en god miks i erfaring og kunnskap, noe som i stor grad bidrar til det gode arbeidsmiljøet. Sammen med stor takhøyde for faglige diskusjoner, god bruk av intern kompetanse på tvers og svært stor arbeidskapasitet, har avdelingen kommet godt ut av den tunge tiden med strenge tiltak rundt pandemien.

Teknisk drift

Renhold og driftspersonell har stått i første rekke for å håndtere stadige endringer i smitteverntiltak og ekstra renholdsrutiner. Sykefravær som også bidrar til å utfordre både ledere og ansatte i en allerede presset tjeneste slik situasjonen har vært. Det har til tider vært utfordrende, men det har stort sett løst seg etter god innsats i alle ledd.

Sør-Aurdalshallen begynner å komme mer i ordinær drift og dette ser ut til å gå bra, selv om det fremdeles er noe tilpasning og innkjøring av div. systemer. Bagn skole har fått et betydelig løft med rehabilitering av store deler av bygget.

Utfordringer er flere tilårskomne bygg med lavere budsjett på vedlikehold enn det som er måltall for "verdibevarende vedlikehold". Det har blitt gjennomført energisparetiltak og oppgradering av flere bygg på dette området de foregående årene, men det er også vesentlige behov for reinvesteringer og oppgraderinger på flere bygg fremover. Det er planlagt noe rehabilitering i Hedalen skole og barnehage i økonomiplanperioden, men det ligger mindre investeringer i andre eksisterende bygg. Universell utforming er en stor utfordring for flere kommunale bygg.

Avvikling av utleie av plasser på Sør-Aurdalsheimen gjør at bygget ikke er fullt utnyttet, men driftskostnadene er i stor grad de samme. Vi har også en del annen bygningsmasse der det ikke ytes kommunale tjenester, men som er i kommunens eie.

Helhetlig boligplan er på trappene. Denne er nødvendig for å si noe om hva avdelingen må gjøre med boligporteføljen sin fremover.

På kommunale veger er det gjennomført en god del både vedlikeholds- og sikringstiltak siste to år. Dette vil forhåpentligvis gi noe jevnere vedlikeholdstall fremover, men generelt virker det til at trafikken øker, går raskere og forventningen til vedlikeholdsnivået øker jevnt og trutt. For å kunne i større grad imøtekomme ettersynsfunksjon, må det vurderes å inngå kontrakter på ettersyn og evt. sommerdrift på flere kommunale veger. Vi har også en kommunal lastebil som blir brukt mye ifm. vedlikehold på kommunale veger. Her nærmer det seg nok innspill på nyanskaffelse.

På kommunalt vann og avløp gjennomføres løpende oppgraderinger og vedlikehold av anlegg, men det har i praksis ikke latt seg gjøre å sette av nok ressurser på planlegging og gjennomføring av investeringer iht. hovedplanen. Det vil bli sett på muligheter for å få mer ekstern bistand til planlegging og prosjektgjennomføring hvis det er kapasitet i markedet til dette.

Når vi ser tilbake på 2021 må det vel karakteriseres som et spesielt år. Covid-oppdrag for helsetjenesten, smitteverntiltak med stadige endringer for både renhold og driftspersonell og generelt press på mange tjenester ifm. stormen som var i november. Samtidig har det vært rekordhøy aktivitet på mange områder for planavdelingen og viktige planer og prosesser har vært gjennomført parallelt. De ansatte i sektoren har levert en fantastisk innsats i hele 2021, noe jeg som sektorleder er både stolt over og takknemlig for.

Viktige begivenheter

Kommuneplanens samfunnsdel vedtatt

Sektorplaner/temaplaner vedtatt

Miljøfyrtårnsertifisering (godkjenning i 2022)

Rehabilitering Bagn skule

Klatrevegg Sør-Aurdalshallen ferdigstilt

Oppfølging av skogbruket etter stormen i november

Pandemihåndtering

Status økonomi

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Rev. bud. 2021	Avvik i kr	Avvik i %
1540-Plan og næring	7 199	9 208	9 322	114	1,2 %
5000-Felles teknisk drift	2 068	1 970	2 991	1 021	34,1 %
5100-Lokaler	17 972	17 449	17 648	199	1,1 %
5200-Institusjoner	3 669	3 826	2 833	-993	-35,1 %
5300-Botilbud	-618	754	-1 547	-2 301	-148,8 %
5400-Veier	5 192	5 053	3 856	-1 197	-31,0 %
5500-Feier	-1	10	0	-10	0,0 %
5600-Vann	-619	136	485	349	71,9 %
5700-Avløp	-317	358	-76	-434	-570,2 %
Sum	**34 543**	**38 765**	**35 511**	**-3 253**	**-9,2 %**

Kommentar til status økonomi

Plan og Teknisk

Det har vært forventet noe merforbruk på både energi, bygningsvedlikehold, veier og en del driftsprosjekter for øvrig, men økte inntekter og forventede reduserte kostnader har vært bakgrunn for at sektoren gjennom året likevel har rapportert å komme ut omtrent i balanse, eller kanskje med et lite mindreforbruk. I regnskapsrapporten er avviket for sektoren 3,2 millioner.

En del poster har poster og motposter, men ikke alltid i vårt regnskap. Den største enkeltposten er avskrivningskostnader som utgjør ca 800' i merkostnad. Avskrivinger har ingen konsekvens, men varierer fra år til år. I 2021 ble avskrivningene vesentlig større enn budsjettert og gir utslag i regnskapet, uten at det er noe som er påvirket av driften.

Økt pensjonskostnader har vært varslet hele året, men avviket har vært i prognose på sentraladministrasjon. Ved årets slutt er dette fordelt utover på sektorene og Plan og teknisk fikk derfor en økning på tilsammen ca 500`.

En økning i lønnsutgifter, bla. overtidskostnader i år på ca 400' over budsjett er ikke ønskelig, men er et resultat av flere forhold, som bla. svært høy aktivitet på kart- og oppmåling, stormen i november og en del andre mindre forhold.

Planavdelingen har hatt lavere inntekter enn budsjettert på planbehandling, da det i svært liten grad har vært private planforslag til behandling. Planressursene har i all hovedsak prioritert kommunale planer som Kommuneplanens samfunnsdel og temaplanene (sektorplaner). Svært høy aktivitet på oppmåling

og byggesak har bidratt med merinntekter i 2021 sammenlignet med budsjett og samlet sett har avdelingen havnet nesten på budsjett.

På Teknisk er leieinntektene på omsorgsboliger ca. 300' under budsjett, som må tilskrives at det under oppussing av noen boliger blir stående tomt, i tillegg til at det ikke har vært like høy utleiegrad på en del andre omsorgsboliger også.

Forsikringer mm. hadde også en vesentlig økning på 150' ift. budsjett og må trolig justeres fremover.

Gjennom felles innkjøpsavtale inngikk vi i et heldig eller dyktig øyeblikk i 2020 prisbinding for 50 % av strømvolumet som kommunen skulle kjøpe i 2021, til en pris litt over 20 øre pr kWh. En rask etterkalkyle viser at vi trolig sparte i overkant av 600' kr på denne prisbindingen sammenlignet med spotpris, som vi normalt sett benytter oss av. Likevel førte det totale energiforbruket gjennom året, og ikke minst sterkt økende energipriser på slutten av året til at vi fikk et merforbruk på vel 700' ift. budsjett. Til orientering så har nok strøm/oppvarmingsbudsjettet i "alle" de senere år vært noe underbudsjettert, ettersom dette er en vare man har liten prisstyring på.

Ut over dette må det nevnes spesielt noen "prosjekter" i driftsregnskapet, herunder blant annet Miljøfyrtårnsertifiseringen av Tingvoll. Det var ikke avsatt egne budsjettmidler til dette da det ikke var kjent ved inngangen til året, og det forelå heller ikke noen budsjettkostnad på dette når det ble igangsatt. Totale kostnader beløpte seg til ca. 226' med Miljøfyrtårnlisenser, konsulentinnleie og noe egeninnsats.

Direkte kostnader forbundet med håndtering av pandemien kom på ca 211' for Plan og Teknisk sin del i 2021.

Stormen som traff Sør-Aurdal medførte også betydelige kostnader for oss. Bare i direkte kostnader ifm. krisehåndtering for vår sektor, følgeskader på flere bygg og tekniske installasjoner, så kom foreløpige kostnader opp i snaut 280' ved utgangen av 2021.

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,28 %	5,55 %	6,83 %
Årlig sykefravær 2021	0,63 %	6,17 %	6,80 %

For sektoren er det i 2021 omtrent et normalår mht. sykefravær. Generelt er det svært lavt fravær og i all hovedsak korttidsfravær. Det er satt i gang noe oppfølging og forebyggende tiltak fremover i tid inn mot renholdssiden, ettersom det er her det er en tendens til noe langtidsfravær. Dette er ikke helt uvanlig for yrkesgruppen, og det er viktig å jobbe forebyggende for å i så stor grad som mulig kunne unngå belastningsskader og sikre god ergonomi og jobbutførelse for de ansatte.

Årsregnskap 2021
Sør-Aurdal

§ 5-4 Bevilgningsoversikt – drift 1A
§ 5-4 Sum bevilgninger, netto 1B
§ 5-5 Bevilgningsiversikt- investering 2A
§ 5-5 Bevilgningsoversikt- investering 2B
§ 5-6 Økonomisk oversikt etter art -drift
§ 5-9 Samlet budsjettavvik og årsoppgjørsdisposisjoner
Balansen
Noter

Regnskap avlagt 29.03.2022

Haakon Boie Ludvigsen
Kommunedirektør

Gry L.Engelsen
Økonomisjef

Årsregnskap

§5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Rammetilskudd	-141 678	-151 677	-151 677	-150 062
Inntekts- og formuesskatt	-81 179	-72 623	-72 623	-67 917
Eiendomsskatt	-19 934	-18 871	-18 871	-19 579
Andre generelle driftsinntekter	-6 416	-2 371	-2 371	-6 541
Sum generelle driftsinntekter	**-249 208**	**-245 542**	**-245 542**	**-244 099**
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**225 229**	**233 386**	**233 686**	**221 732**
Avskrivinger	13 343	12 597	12 597	12 823
Sum netto driftsutgifter	**238 572**	**245 983**	**246 283**	**234 555**
Brutto driftsresultat	**-10 636**	**441**	**741**	**-9 544**
Renteinntekter	-1 294	-620	-620	-1 085
Utbytter	-301	0	0	-155
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
Renteutgifter	6 021	6 000	6 000	6 505
Avdrag på lån	9 411	10 585	10 585	8 819
Netto finansutgifter	**13 837**	**15 965**	**15 965**	**14 084**
Motpost avskrivninger	-13 343	-12 597	-12 597	-12 823
Netto driftsresultat	**-10 143**	**3 809**	**4 109**	**-8 283**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	0	945	945	795
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	13 540	-1 707	-2 007	2 255
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-3 398	-3 048	-3 048	5 233
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**10 143**	**-3 809**	**-4 109**	**8 283**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**

§5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Politiske styringsorganer	3 664	3 249	3 249	2 758
Kirkelig fellesråd	3 465	3 465	3 465	3 515
Interkommunale tjenester	25 786	22 847	22 847	24 149
Sentraladministrasjon (Interne stab- og støttefunksjoner)	9 635	14 819	11 442	16 311
Plan og næring	9 208	9 212	9 322	7 199
Sentraladministrasjon (Fellestjenester)	1 043	673	673	1 449
Innvandrertjeneste	479	537	551	370
Sentraladministrasjon (Felles innkjøp)	1	-22	-9	0
Bagn skule	14 430	14 349	14 573	12 571
Oppvekst og kultur, felles drift	7 913	8 876	8 360	6 401
Sør-Aurdal ungdomsskole	11 736	11 906	12 087	10 893
Begnadalen skole	3 902	4 298	4 363	4 453
Begnadalen barnehage	1 896	1 960	2 000	2 410
Hedalen naturbarnehage	3 827	3 376	3 455	2 927
Reinli barnehage	9 476	9 477	9 660	8 768
Sør-Aurdal folkebibliotek	1 213	1 199	1 213	1 185
Hedalen barne- og ungdomsskole	7 785	9 256	9 449	8 163
Institusjon	27 098	23 745	26 134	43 373
Helse- og omsorg administrasjon	4 594	4 487	2 801	-1
Tilrettelagte tjenester	32 817	29 772	30 434	31 659
Hjemmetjenesten	21 812	19 879	20 219	0
Helsestasjon og skolehelsetjeneste	2 647	2 567	2 609	1 991
NAV Valdres Sør-Aurdal	0	0	0	0
Legetjenesten	6 883	5 556	5 644	6 762
Ergo- og fysioterapitjenesten	2 342	1 938	1 973	1 536
Psykisk helse	8 761	11 445	11 528	7 892
Felles teknisk drift	1 970	2 963	2 991	2 068
Lokaler	17 449	17 531	17 648	17 972
Institusjoner	3 826	2 824	2 833	3 669
Botilbud	754	-1 552	-1 547	-618
Veier	5 053	3 847	3 856	5 192
Feier	10	0	0	-1
Vann	136	-153	485	-619
Avløp	358	-93	-76	-317
Sum bevilgninger drift, netto	**251 969**	**244 232**	**244 232**	**234 079**
Herav:				
Avskrivinger	13 343	12 597	12 597	12 823
Netto renteutgifter og -inntekter	-61	-45	-45	-64
Avsetninger til bundne driftsfond	15 768	1 257	1 257	3 659
Bruk av bundne driftsfond	-2 310	-2 964	-3 264	-2 191
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	-1 880
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**225 229**	**233 386**	**233 686**	**221 732**

§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Investeringer i varige driftsmidler	19 087	27 177	29 960	20 106
Tilskudd til andres investeringer	295	0	0	10
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	744	945	945	795
Utlån av egne midler	0	400	0	0
Avdrag på lån	0	288	0	0
Sum investeringsutgifter	**20 127**	**28 810**	**30 905**	**20 911**
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 926	-4 995	-5 545	-3 779
Tilskudd fra andre	-3 690	0	-600	-3 644
Salg av varige driftsmidler	-22	0	0	-252
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-500	-288	0	0
Bruk av lån	-12 179	-22 517	-23 334	-12 875
Sum investeringsinntekter	**-19 317**	**-27 800**	**-29 479**	**-20 551**
Videreutlån	0	0	1 600	685
Bruk av lån til videreutlån	0	0	-1 600	-685
Avdrag på lån til videreutlån	289	0	288	254
Mottatte avdrag på videreutlån	-482	0	-288	-914
Netto utgifter videreutlån	**-193**	**0**	**0**	**-660**
Overføring fra drift	0	-945	-945	-795
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	127	-65	-481	649
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	445
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**127**	**-1 010**	**-1 426**	**300**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**744**	**0**	**0**	**0**

§5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Solgte eiendommer	57	0	0	3
Sum	**57**	**0**	**0**	**3**
Sør-Aurdal				
Hedalen stavkirke	143	135	135	0
Rørovner Hedalen og Bagn kirke	0	0	1 100	0
Eiendomsarkiv digitalisering	108	2 500	1 250	0
Bagn kyrkje	152	182	182	10
Tingvoll - kontorlokaler	0	250	250	0
Sør-Aurdalshallen	996	0	1 000	13 191
Bagn skule, rehabilitering	10 728	11 250	11 250	1 205
Læremidler - Fagfornyelsen	352	300	300	0
Nytt inventar barnehage	0	250	0	0
Nytt inventar skole	326	400	400	0
Digitale tavler skolene	363	350	350	0
Printere oppvekst	335	110	110	0
SAH, utstyr	174	500	500	644
Carporter hjemmetjenesten	0	200	0	0
Signalanlegg Sør-Aurdalsheimen	423	1 000	3 750	0
Velferdsteknologi - utstyr	0	250	0	125
Bil - Hjelpemiddelsentralen	0	0	0	510
Hedalsheimen- ombygging	0	0	0	1 323
Tingvoll-fasade	0	400	400	0
Inventar og utstyr til møterom/kursrom - Psykisk helse	0	0	0	78
Bibliotektjenesten	0	300	150	146
Utvikling og klargjøring av tomter i Bagn	2 307	2 300	2 300	0
Begnadalen industriområdet	600	0	833	0
Kjøp av grunn	170	0	200	0
Vann/Avløp, hovedplan	695	3 500	2 500	304
VA-bil	0	450	450	0
Overvåking VA	90	300	300	0
Nye tilkoblinger vann/avløp	144	250	250	96
Dølvesvegen - rekkverk	0	0	0	334
Trafikksikkerhetsplan	0	1 000	1 000	376
Kommunale veger	926	1 000	1 000	1 760
Sum Sør-Aurdal	**19 030**	**27 177**	**29 960**	**20 103**
Investeringer i varige driftsmidler	**19 087**	**27 177**	**29 960**	**20 106**

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Hedalen stavkirke	143	0	0	0
Bagn kyrkje	152	0	0	10
Tilskudd til andres investeringer	**295**	**0**	**0**	**10**

3. Investeringer i aksjer og andeler

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Egenkapitalinnskudd KLP	707	945	945	790
Aksjer og andeler	37	0	0	5
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	**744**	**945**	**945**	**795**

4. Utlån

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Formidlingslån	0	400	0	0
Utlån av egne midler	**0**	**400**	**0**	**0**
Sum del 1-4	**20 127**	**28 522**	**30 905**	**20 911**

§5-6 Økonomisk oversikt etter art - drift (3)

Beløp i 1000

	Regnskap 2021	Oppr. bud. 2021	Rev. bud. 2021	Regnskap 2020
Rammetilskudd	-141 678	-151 677	-151 677	-150 062
Inntekts- og formuesskatt	-81 179	-72 623	-72 623	-67 917
Eiendomsskatt	-19 934	-18 871	-18 871	-19 579
Andre skatteinntekter	-5 276	-829	-829	-5 896
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-2 057	-4 226	-4 226	-3 286
Overføringer og tilskudd fra andre	-82 048	-40 311	-40 311	-60 401
Brukerbetalinger	-11 003	-10 564	-10 564	-10 084
Salgs- og leieinntekter	-31 211	-28 553	-31 867	-29 102
Sum driftsinntekter	**-374 386**	**-327 654**	**-330 968**	**-346 327**
Lønnsutgifter	187 950	179 072	178 905	177 178
Sosiale utgifter	32 546	30 451	30 578	29 490
Kjøp av varer og tjenester	109 330	97 444	101 098	99 569
Overføringer og tilskudd til andre	20 580	8 532	8 532	17 724
Avskrivninger	13 343	12 597	12 597	12 823
Sum driftsutgifter	**363 750**	**328 095**	**331 709**	**336 783**
Brutto driftsresultat	**-10 636**	**441**	**741**	**-9 544**
Renteinntekter	-1 294	-620	-620	-1 085
Utbytter	-301	0	0	-155
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0
Renteutgifter	6 021	6 000	6 000	6 505
Avdrag på lån	9 411	10 585	10 585	8 819
Netto finansutgifter	**13 837**	**15 965**	**15 965**	**14 084**
Motpost avskrivninger	-13 343	-12 597	-12 597	-12 823
Netto driftsresultat	**-10 143**	**3 809**	**4 109**	**-8 283**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat				
Overføring til investering	0	945	945	795
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	13 540	-1 707	-2 007	2 255
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-3 398	-3 048	-3 048	5 233
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**10 143**	**-3 809**	**-4 109**	**8 283**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**

§ 5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

§ 5-9 Disposisjoner av driftsregnskapet	
Netto drifsresultat	10 142 586
Avsetning til bundne driftsfond	-15 850 061
Bruk av bunde driftsfond	2 309 731
Overføring til investering	-744 288
Avsetning til disposisjonsfond	
Bruk av disposisjonsfond	3 047 546
budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	-
Årets budsjettavvikj (mer- elller mindreforbruk før strykninger)	**-1 094 486**
Strykning av overføringer til investering	744 288
Strykning av avsetninger til disposisjonsfond	
Strykninger av dekning av tidligere års merforbruk	
Strykning av bruk av disposisdjonsfond	
Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-350 198
Bruk av disp.fond for reduksjon av årets merforbruk	350 198
Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	
Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	

§ 5-9 disposisjoner av investeringsregnskapet	
Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	12 796 653
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	126 802
Budsjettert bruk av lån	-12 179 167
Overføring fra drift	-744 288
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet inv.fond	
Dekning av tidliger års udekket beløp	
Årets budsjettavvik	**-**
Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond	
Strykning bruk av lån	
Strykning av overføring fra drift	**744 288**
Strykning av bruk av ubundet investeringsfond	
Udekket eller udsiponert beløp etter stykninger	
Avsetning sv udisponert beløp etter stykninger til ubundet inv.f	
Fremføring til indekning i senere år(udekket beløp)	**744 288**

Balanse

Oversikt - balanse	Noter	Regnskap 2021	Regnskap 2020
EIENDELER			
A. Anleggsmidler	11	785 918 524	793 423 290
I. Varige driftsmidler		364 157 672	358 765 526
1. Faste eiendommer og anlegg		331 784 893	324 820 101
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		32 372 779	33 945 425
II. Finansielle anleggsmidler		23 889 573	24 592 105
1. Aksjer og andeler	4	16 479 410	16 200 055
2. Obligasjoner		-	-
3. Utlån	10	7 410 163	8 392 049
III. Immaterielle eiendeler		-	-
IV. Pensjonsmidler	2	397 871 278	410 065 659
B. Omløpsmidler	1	142 368 870	107 345 268
I. Bankinnskudd og kontanter		66 801 280	47 635 662
II. Finansielle omløpsmidler		14 812 134	14 402 893
1. Aksjer og andeler		-	-
2. Obligasjoner	13	14 812 134	14 402 893
3. Sertifikater		-	-
4. Derivater		-	-
III. Kortsiktige fordringer		60 755 455	45 306 712
1. Kundefordringer		34 087 451	25 284 064
2. Andre kortsiktige fordringer		-	-
3. Premieavvik	2	26 668 005	20 022 648
Sum eiendeler		928 287 393	900 768 557
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		209 347 536	199 505 219
I. Egenkapital drift		70 876 294	60 733 711
1. Disposisjonsfond		42 688 100	46 085 843
2. Bundne driftsfond	5	28 188 194	14 647 868
3. Merforbruk i driftsregnskapet		-	-
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		-	-
II. Egenkapital investering		1 114 899	1 732 385
1. Ubundet investeringsfond		598 870	598 870
2. Bundne investeringsfond	5	1 260 317	1 133 515
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		-744 288	-
III. Annen egenkapital		137 356 343	137 039 123
1. Kapitalkonto	6	139 625 506	139 308 286
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-	-
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	15	-2 269 163	-2 269 163
D. Langsiktig gjeld	14	655 592 044	659 993 198
I. Lån		259 194 231	253 294 061
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		109 194 231	103 294 061
2. Obligasjonslån		100 000 000	100 000 000
3. Sertifikatlån		50 000 000	50 000 000
II. Pensjonsforpliktelse	2	396 397 813	406 699 137
E. Kortsiktig gjeld	1	63 347 813	41 270 141
I. Kortsiktig gjeld		63 347 813	41 270 141
1. Leverandørgjeld		-	-
2. Likviditetslån		-	-
3. Derivater		-	-
4. Annen kortsiktig gjeld		63 347 813	41 270 141
5. Premieavvik		-	-
Sum egenkapital og gjeld		928 287 393	900 768 557
F. Memoriakonti		-	-
I. Ubrukte lånemidler		9 299 026	5 878 193
II. Andre memoriakonti		-	-
III. Motkonto for memoriakontiene		-9 299 026	-5 878 193

Note 0 Regnskapsprinsipper, vurderingsregler og organisering (F § 5-10,b)

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise alle økonomiske midler som er tilgjengelige i året, og anvendelsen av disse. Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året enten de er betalt eller ikke.

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder (KRS) utgitt av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Som følge av endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning, skal virkning av endringer i regnskapsprinsipp føres mot egne egenkapitalkontoer for endring av regnskapsprinsipp. Videre skal likviditetsreserven avvikles. Det vises til pliktig note nr 17 jf forskrift om årsregnskap § 5-10c, for nærmere opplysninger.

Kommunen har ikke markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje, dvs verdipapirer som løpende vurderes ifht kjøp og salg hvor urealiserte gevinster pr 31.12 kan inntektsføres. Kommunens omløpsmidler er vurdert etter laveste verdis prinsipp av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Kommunen har ikke periodisert variable lønn desember, ved å utgiftsføre påløpt ikke utbetalt variabel lønn, men regnskapet inneholder 12 måneders variabel lønn.

Fakturering av vesentlige inntekter for vann, avløp, egenbetaling bhg osv er periodisert til riktig regnskapsår ut fra om inntekten er opptjent pr 31.12.2021.

Ved lånefinansiering av investeringer kan påløpte renteutgifter i byggeperioden tas med som del av anskaffelseskost jf KRS 2 pkt 2.1. Kommunen praktiserer ikke å legge påløpte renteutgifter til anskaffelseskost.

Organisering av kommunens virksomhet

Den samlede virksomheten til kommunen er organisert innenfor kommunens ordinære organisasjon, med unntak av Valdres brann og redning IKS, IKT Valdres IKS, VLMS-E og renovasjonsordningen for Husholdningsavfall og Slam organisert i Valdres kommunale Renovasjon IKS. Disse 4 IKS'ene avlegger selvstendig regnskap.

I tillegg deltar kommunen i interkommunalt samarbeid på flere områder hvor Nord-Aurdal kommune er vertskommune, dvs. PP-tjenesten, felles legevakttjeneste, jordmortjeneste og barnevern. Sør-Aurdal kommune er vertskommune for innkjøpskoordinator, vannområdet og Psykolog (Etnedal og Sør-Aurdal)

Note 1 Endring i arbeidskapital (F§ 5-10a)

Note 1		Endring i arbeidskapital (F § 5-10 a)				
Balanseregnskapet :		**31.12.2021**		**31.12.2020**		**Endring**
2.1 Omløpsmidler	kr	142 368 869	kr	107 345 267		
2.3 Kortsiktig gjeld	kr	63 347 813	kr	41 270 140		
Arbeidskapital	**kr**	**79 021 056**	**kr**	**66 075 127**	**kr**	**12 945 929**
Drifts- og investeringsregnskapet (bevilgningsoversikt) :						**Sum**
Anskaffelse av midler :						
Inntekter driftsregnskap					kr	374 386 158
Inntekter investeringsregnskap					kr	6 637 630
Innbet.ved eksterne finanstransaksjoner					kr	14 755 677
Sum anskaffelse av midler					**kr**	**395 779 465**
Anvendelse av midler :						
Utgifter driftsregnskap					kr	350 406 802
Utgifter investeringsregnskap					kr	19 382 623
Utbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner					kr	16 464 940
Sum anvendelse av midler					**kr**	**386 254 365**
Anskaffelse - anvendelse av midler					**kr**	**9 525 100**
Endring ubrukte lånemidler (økning +/reduksjon-)					kr	3 420 832
Endring arbeidskapital i drifts-og investeringsregnskap					**kr**	**12 945 932**
Endring arbeidskapital i balansen					**kr**	**12 945 929**
Differanse (forklares nedenfor)					**kr**	**3**

Noter 2 Pensjoner (F § 5-12, c)

Generelt om pensjonsordningene i kommunen

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 3-5 i årsregnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts-

eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år/med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010.

Bestemmelsene innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og estimatavvik

Spesifikasjon av pensjonskostnader og årets premieavvik	**2021**	**2020**
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	19 100 581	18 165 536
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	11 688 911	13 902 154
- forventet avkasning på pensjonsmidlene	-13 139 011	-15 466 743
Administrasjonkostander	948 215	1 083 985
Netto pensjonskostnader (inkl adm)	18 598 696	17 684 932
Betalt premie i året	29 359 624	21 950 520
Årets premieavvik	**-10 760 928**	**-4 265 588**
Pensjonsmidler, pensjosnforpliktelser og akkumulert premieavvik	**2021**	**2020**
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr 31.12	396 486 443	406 901 635
Pensjonsmidler pr 31.12	397 871 278	410 005 659
Netto pensjonsforpliktelser pr 31.12	**-1 384 835**	**-3 104 024**
Arbeidsgiveravgift	**1 744 486**	**910 040**
Årets premieaavik	10 760 928	4 265 588
Sum gjenstående premieavvik tidligere år (pr. 01.01)	18 883 926	19 173 015
Sum amortisert premieavvik dette året	-4 580 940	-4 258 816
Akkumulert premieavvik pr 31.12	25 063 914	19 179 787
Premiefond	**2021**	**2020**
Innestående på premiefond 01.01	1 845 936	3 656 870
Tilført premiefond i løpet av året	12 752 212	4 177 921
Bruk av premiefondet i løpet av året	-6 664 790	-2 366 987
Innestående på premiefond 31.12	17 571 066	1 845 936

Note 3 Kommunens garantiansvar (F § 5-12 d)

Garanti er stilt for	Type garanti	Eierandel	Låneramme	Sum lån	saldo 31.12	Tillegg for renter og omkostn. ol	KS- sak	Utløper
Valdres Kommunale renovasjon IKS	Garanti	17,01 %	80 000 000	71 290 830	12 124 072	ikke aktuelt	2 018	2022
IKT Valdres IKS	Garanti	16,67 %	12 000 000	2 000 400		ikke aktuelt	86/12	
Valdres Brann og redningstjenester IKS	Garanti	25 %	80 000 000	20 000 000		ikke aktuelt		
Valdres Lokalmedisinske senter eiendom IKS	Garanti	12,70 %	300 000 000	38 100 000		ikke aktuelt	10/13	
Valdres Storhall	selvskyldner-kausjon	33,30 %	1 200 000	1 012 500	337 163	10 %	2015	2039
Valdres Folkemuseum AS	selvskyldner-kausjon	17,80 %	1 400 000	250 000	237 500	10 %	42/20	2040
Valdres Folkemuseum AS	selvskyldner-kausjon	16,66 %	3 000 000	500 000	400 000	10 %	13/17	2037
Valdres Arbeidssenter	selvskyldner-kausjon	12,20 %	9 500 000	1 274 900	892 430	10 %	3/18	2028

Note 4 Aksjer og andeler i varig eie (F § 5-11b)

Selskapets navn	Eierandel i selskapet	Balanseført verdi 31.12.21	Balanseført verdi 31.12.20
Innlander Revisjon IKS	1,55 %	kr 36 900	
Egenkapitalinnskudd KLP		kr 11 927 136	kr 11 219 748
Egenkapital ved etablering VKR IKS	17,67 %	kr 718 632	kr 718 632
E-kap.innskudd Kommunrevisjonen IKS	10,00 %		kr 458 333
Valdres Lokalmedisinske senter IKS	12,70 %	kr 1 522 388	kr 1 522 388
Aksjer i Valdres Storhall A/S		kr 1 500 000	kr 1 500 000
Begna Bruk AS	8,00 %	kr 97 000	kr 97 000
Kommunekraft AS	0,31 %	kr 1 000	kr 1 000
Sør Aurdal Energi		kr 20 000	kr 20 000
Valdres Næringshage AS	0,13 %	kr 21 000	kr 21 000
Valdres Kompetansevekst AS	12,20 %	kr 490 440	kr 490 440
Valdres Folkemuseum AS		kr 48 114	kr 48 114
Valdresbanen			kr 1 000
Valdres lab AS	16,92 %	kr 91 800	kr 91 800
Flytrafikk Valdres AS		kr -	kr 5 600
Valdres Opplæringskontor SA		kr 5 000	kr 5 000
Sum		**kr 16 479 410**	**kr 16 200 055**

Note 5 Bruk og avsetning av fond (F §5-13,a)

Oversikt bundne fond		31.12.2021	31.12.2020	Avsetning	Bruk	Sum
Bundne driftsfond		**-28 188 195**	**-14 647 870**	**-15 844 207**	**2 303 882**	**-13 540 325**
25199004	Komm.viltfond	-350 103	-222 575	-127 528		-127 528
25199005	Tapserst. etabl. lån	-122 329	-122 329			0
25199009	Den kulturelle spaserstokken(pr.11475)	-26 819	-22 052	-4 767		-4 767
25199010	Fysioterapi-iflg.driftsavtale m/Fysiosterapautene	-52 677	-52 677			0
25199019	F.tilsk.-Kulturelle skolesekken(tj.4680)	-61 344	-29 000	-32 344		-32 344
25199025	Habilitering/ rehabilitering	-566 784	-307 098	-259 686		-259 686
25199026	Bilfører 65+	-26 555	-26 555			0
25199030	Gavekonto Solbraut Bu og servicesenter	-222 501	-222 315	-186		-186
25199040	Gavekonto Hedalsheimen	-126 931	-110 005	-23 496	6 570	-16 926
25199041	Gavekonto Hjemmesykepleien ytre del	-40 207	-43 707		3 500	3 500
25199042	Gavekonto Hjemmesykepleien øvre del	-83 762	-83 592	-2 200	2 030	-170
25199043	Gavekonto Sør-Aurdalsheimen	-54 809	-79 465	-48 083	72 739	24 656
25199049	Komm.Næringsfond	-1 639 899	-1 605 837	-34 062		-34 062
25199050	Kraftfond	-2 909 542	-2 275 986	-933 556	300 000	-633 556
25199051	Vassfarfond	-1 770 453	-1 802 475	-12 978	45 000	32 022
25199052	Kulturvernplan for Vassfaret	-2 898 636	-2 878 311	-41 448	21 123	-20 325
25199055	K.Kleven fond-S.Aurdalsh.	-287 676	-299 472		11 796	11 796
25199057	Gavefond Hedalsheimen	-63 077	-63 077			0
25199080	Skogavg.komm.skoger	-79 573	-63 567	-17 111	1 105	-16 006
25199081	Tilsk fra Husbanken i 2013 til videreformidling	-490 000	-490 000			0
25199082	Tunnelberedskap	-200 000	-200 000			0
25199091	Svømmeopplæring i barnehage	-81 640	-81 825	-81 640	81 825	185
25199093	Foreldrestøttende tiltak (Bufdir)	0	-100 000		100 000	100 000
25199096	Kommunepsykolog	0	-395 922		395 922	395 922
25199098	Vannområdet Valdres	-1 370 884	-1 168 912	-201 972		-201 972
25199099	Tiltak sårbare barn og unge	-134 547	-67 547	-67 000		-67 000
25199100	Oppfølgingsordningen	-440 000	-320 000	-120 000		-120 000
25199101	Frisklivsentralen 2019	-37 932	-37 932			0
25199102	Aktivitetstilbud og besøksvert	-211 652	-250 000	-77 222	115 570	38 348
25199103	Tiltakspakke korona pr.nr. 13902	0	-736 702		736 702	736 702
25199104	Komm. Næringsfond ekstra 2020	-78 935	-488 935		410 000	410 000
25199105	Komm. kompensasjonsordning 6. runde 2021	-403 000	0	-403 000		-403 000
25199106	Opplæring og implementeringsstøtte - digital komp. eldre	-252 040	0	-252 040		-252 040
25199107	Bredbånd Valdres	-13 103 888	0	-13 103 888		-13 103 888
Bundne investeringsfond		**-1 260 317**	**-1 133 515**	**-192 628**	**65 826**	**-126 802**
25599064	Innfrielse av lånegjeld	-1 260 317	-1 067 689	-192 628		-192 628
25599066	Bagn kyrkje	0	-65 826		65 826	65 826

Note 6 Kapitalkonto (F § 5-10b)

			Debet	Kredit
Inngående balanse				kr 139 308 285
Salg av fast eiendom og anlegg			kr -	
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg			kr 10 023 939	
Aktivering av fast eiendom og anlegg				kr 16 988 731
Oppskriving av fast eiendom og anlegg				
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler			kr -	
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner, trsp.midler			kr 3 319 116	
Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler				kr 1 746 470
Nedskriving av aksjer og andeler			kr 464 933	
Kjøp av aksjer og andeler				kr 36 900
Innbetaling av egenkapitalinnskudd til KLP				kr 707 388
Oppskrivinig av aksjer og andeler				
Avdrag på utlån (mottatte avdrag)			kr 692 628	
Avskrivning sosiale utlån				
Avskrivning andre utlån				
Utlån				
Bruk av midler fra eksterne lån			kr 12 179 167	
Avdrag på eksterne lån				kr 9 410 572
Urealisert kurstap valutalån				
Urealisert kursgevinst valutalån				
Pensjonsforpliktelser			kr -	kr 10 415 192
Pensjonsmidler			kr 12 194 381	
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpl.			kr 113 868	
Utgående balanse			kr 139 625 506	
Sum				

Note 7 Salg av finansielle anleggsmidler (F § 5-11d)

Sør-Aurdal kommune har ikke hatt salg av finansielle anleggsmidler i 2021.

Note 8 Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 20-2 (F§ 5-12nr 3)

Regnskap for interkommunale samarbeid etter tidligere kommuneloven § 27 skal inngå i årsregnskapet til den kommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor. Årsregnskapet omfatter regnskap for slike samarbeid jf regnskapsforskriften § 12 nr 3, og utgjør følgende beløp :

Interkommunalt samarbeid jf KL § 20-2	Innkjøp Valdres	FOKVA	Vannområdet	Kommunepsykolog
Samarbeidets urgifter	867 588	84 696	175 966	762 470
Samarbeidets egne inntekter	-966	-	-377 938	-417 659
Netto utgifter	**866 622**	**84 696**	**-201 972**	**344 811**
Overføring vertskommune	143 774	14 051	-	206 887
Overføring fra samarbeidskommuner	722 848	70 645	-	137 924
Resultat	-		-	-
Bundne fond			**-1 370 884**	

Note 9 Spesifikasjon av vesentlige poster i regnskapet (F§ 5-15)

Kommunen har i 2021 hatt vesentlige avsetninger til bundne fond i forbindelse med Bredbånd i Valdres, der kommunen er regnskapsfører for prosjektet som gjelder alle Valdres kommunene. Inntektene er avsett til bundne fond jfr note 5.

Note 10 Utlån (F § 5-11c)

Kommunen har følgende utlån i balansen:

	31.12.2021	31.12.2020
Valdre Storhall AS		500 000
Sosial utlån		
Startlån	7 410 163	7 892 049
Totalt	**7 410 163**	**8 392 049**

Alle utlån er aktivert som anleggs fordringer, som betyr at utlånet er finansiert i sin helhet da utlånet ble foretatt. Dvs eventuell risiko med finansiell påvirkning for kommuneregnskapet er en fremtidig tapt inntekt ved tilbakebetaling av utlånet. Dette fremkommer ved avskrivning på utlån.

Sosiale utlån

Sør-Aurdal kommune har vurdert tilbakebetalingsevnen på sine sosiale utlån.

Fra 01.01.12 overtok Nord-Aurdal kommune regnskapsføring og innkreving av ytelser fra NAV, herunder sosial utlån.

Sosiale utlån	2021
Inngående balanse pr 01.01.2021	188674
Utlån	
Mottate avdrag utlån	-68921
Tapsført lån i 2021	
Utgående balanse pr 31.12.2021	**119753**

Note 11 Anleggsmidler (F§ 5-11,a)

1. Bokført verdi pr. 31.12.2021	5 ÅR	10 ÅR	20 ÅR	40 ÅR	50 ÅR	TOMTER	Sum
Bokført verdi 01.01.21	**236 246**	**2 712 888**	**30 996 291**	**231 752 180**	**82 702 944**	**10 364 977**	**358 765 526**
Tilgang i året	884 465	862 006		15 795 769	423 122	769 840	18 735 201
Avgang i året	-	-	-	-	-	-	-
Delsalg i året	-	-	-	-	-	-	-
Årets ordinære avskrivinger	-62 150	-383 061	-2 873 905	-7 322 842	-2 701 097	-	-13 343 055
Årets nedskrivinger	-	-	-	-	-	-	-
Årets reverserte nedskrivinger	-	-	-	-	-	-	-
Bokført verdi 31.12.21	**1 058 561**	**3 191 833**	**28 122 386**	**240 225 107**	**80 424 969**	**11 134 817**	**364 157 672**
10 ÅR = ANL MIDLER, MASKINER, INV OG UTST, VERKTØY TRANSP M O L							
20 ÅR = BRANNB, P PLASSER, TEKN ANL (VAR)							
40 ÅR = BOLIGER, SKOLER, BARNEH, IDR H, VEIER, LEDN NETT O L							
5 ÅR = EDB-UTSTYR, KONTORMASK O L							
50 ÅR = ADM BYGG, SYKEHJEM, KULTURBYGG O L							

Note 12 Markedsbaserte finansielle omløpsmidler (F §5-11d)

Avtalenummer	Sum anskaffelseskost	Anskaffelsesår	Balanseført verdi 1.1.2021	Årets resultatførte verdiendring	Balanseført verdi 31.12.2021
30796833000	Se tidl årsmeldinger	2006/2007/2015	7 132 104	202 408	7 334 512
30894178000	Se tidl årsmeldinger	2007/2017	3 201 236	92 417	3 293 653
30543596000	Se tidl årsmeldinger	2010	4 069 553	114 416	4 183 969

Note 13 Obligasjoner som holdes til forfall

Ikke aktuell for 2021.

Note 14 Langsiktig gjeld og avdrag (F § 5-11e)

Kommunen beregner minste tillatte avdrag jf kommuneloven § 14-18, ved å :

Beregne minste tillatte avdrag på lån etter en forenklet formel utgitt av KRD ved innføringen av dagens KL § 14-18. Denne forenklede formelen benyttes etter anbefaling fra Norges kommunerevisorforbund, da den gir et minste krav til avdrag som tilsvarer avskrivninger (kapitalslitet) på lånefinansierte anleggsmidler. Avskrivningene beregnes som sum langsiktig gjeld dividert på sum anleggsmidler multiplisert med årets avskrivninger i driftsregnskapet.

Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	**kr**	**9 410 572,00**
Minste tillatte avdrag beregnet ut fra "forenklet formel utgitt av KRD	kr	9 061 033,00
Avvik	**kr**	**349 539,00**

*1 Et positivt avvik betyr at kommunen betaler tilsvarende mer i avdrag enn det som antas å være kapitalslitet på anleggsmidlene (avskrivningene). Et negativt avvik kan ikke forekomme jf kommuneloven § 14-18.

Fordeling av langsiktig gjeld i kommunen på ulike områder :	31.12.2021	31.12.2020
Lån til kirkelige formål	0	0
Startlån og formidlingslån	12 411 603	12 229 163
Andre utlån og forskudd	0	0
Ubrukte lånemidler	9 299 026	2 244 193
L-gjeld på kommunens øvrige tjenesteområder	246 782 628	241 064 898
Kommunens totalte langsiktige gjeld	**249 895 205**	**251 049 868**

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser	Langs.gjeld 31.12.2021	Gj.sn rente
Langsiktig gjeld med fast rente :	kr 110 000	2,37 %
Langsiktig gjeld med flytende rente :	kr 149 194	0,98 %

Ved årsskiftet har 57,56 % av langsiktig gjeld flytende rente. Andelen langsiktig gjeld med flytende rente har økt med 9,48 % i forhold til årsskiftet 2020 . Andel fastrentelån er på 42,44 %. Da er fastrenteswap på kr 30,0 mill med avtaleutløp 04.05.2022 tatt med under lån med fast rente. Dette er gjort grunnet at det det er tegnet ny swaprente som erstatning for denne (dog er denne nye swaprenteavtalen på kr 20,0 mill, og dermed 10,0 mill kr mindre enn den som utløper samme dato). Dette vil f.o.m. 2022 redusere fremtidig fastrenteandel ytterligere. Andel rentebinding er i tråd med kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning. Sør-Aurdal kommune er bevisst på evt refinansieringsrisiko ved bruk av sertifikatlån, og andel/størrelse på sertifikatlån er uendret på 50 mill kr (samme som i 2020). Det ble i 2018 tegnet et obligasjonslån på kr 100 mill over 10 år med fast margin. SAK tegnet i 2018 også 3 nye forward start fastrenteswap avtaler, slik at SAK vil holde seg innenfor fastsatt andel innen fastrente/rentesikring (ihht vårt gjeldende reglement om gjelds- og finansforvaltning) i kommende økonomiplanperiode. Gjennomsnittlig samla rente i porteføljen er på 2,17 %, mens gjennomsnittlig løpetid i porteføljen er på 13,44 år.

Note 15 Endringer i regnskapsprinsipp belastet konto "Prinsippendringer"

Endring i regnskapsprinsipp som følge av regelendring og presisering fra departementet er gjennomført fra 1993 til i dag ved direkte bokføring mot egenkapitalen (likviditetsreserven). Slike utgiftsøkninger er ikke kompensert ved økte overføringer fra staten.

Som en følge av endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning, er virkning av endringer i regnskapsprinsipp i 2008 og tidligere, som er regnskapsført mot likviditetsreserven, ført over til egne egenkapitalkontor for endring av regnskapsprinsipp. Tilsvarende ble virkningen av at tilskuddet til ressurskrevende brukere er lagt om fra 2008 ført mot konto for endring av regnskapsprinsipp.

Tabellen nedenfor viser de endringer i regnskapsprinsipp som kommunen har foretatt siden 1993, og som kommunen ikke har mottatt finansiering på fra staten.

Konto Prinsippendringer drift :	År	Utgift	Inntekt
Utbetalte feriepenger	1993	3 256 960	
Feriepenger til landbrukskontoret ved overtakelse	1994	0	105 774
Påløpte renter	2001	193 894	
Varebeholdning	2001	279 935	0

Kompensasjon for mva	2001	0	73 852
Tilskudd til ressurskrevende brukere	2008		1 282 000
Sum Prinsippendringer drift pr 31.12 (alle tall i hele tusen)		**3 730 789**	**1 461 626**

Note 16 Selvkostområder (F § 5-13,b)

	Innteker	Kostander	Over (+)/Underskudd (-)	Dekningsgrad
Vann	2 767 982	-3 360 910	-592 928	82 %
Avløp	3 971 575	-4 675 661	-704 086	85 %
Oppmåling	2 350 405	-2 352 221	-1 816	100 %
Byggesak	1 696 375	-1 719 287	-22 912	99 %
Renovasjon	7 852 892	-7 852 892	-	100 %
Slam	3 956 242	-3 956 242	-	100 %
Feiing	1 850 000	-1 850 000	-	100 %

Renovasjon- og slam tjenesten i Sør-Aurdal kommune blir utført av Valdres kommunale renovasjon IKS (VKR). Selvkostregnskapet føres i deres regnskap.
Feietjenesten blir utført av Valdres brann- og redningstjenester IKS, og selvkostregnskapet for feiing ligger i deres regnskap.

Note 17 Antall årsverk og ytelser til ledende personer og revisor (F§ 5-13,d-e)

Årsverk

Antall årsverk i kommunen var i 2021 på 291.

Ytelser til ledende personer	2021	2020
Kommunedirektør	1 050 000	1 000 000
Ordfører	750 000	750 000

Godtgjørelse til revisor

Innlandet revisjon IKS som er kommunens revisor. Samlede godtgjørelser til revisor utgjør for 2021 kr 615 667.

Av dette er:

Regnskapsrevisjon kr 444.960

Forvaltningsrevisjon kr 139 067

Møter kr 31 640

Note 18 Betingete forhold og hendelser etter balansedagen

Det foreligger ikke forhold ved regnskapsårets slutt med betinget utfall som f eks rettssaker og lignende som vedrører årsregnskapet.

Note 19 Utgiftsført estimert tap på krav

Sør Aurdal kommune har vurdert verdien på utestående krav.

Pr regnskapsavslutning 31.12.21 ble vurderingen at vi ikke avsetter noe til tap på krav.

Ordliste-økonomiske uttrykk

FORKLARING PÅ EN DEL ØKONOMISKE UTTRYKK:

- **Aktiva** (plasseringer – innestående på konto) Eiendeler i balansen.
- **Basispunkter** – et basispunkt er 0.01 prosentpoeng og benyttes ofte i forbindelse med renter. Et basispunkt er ett hundedels prosentpoeng og som måleenhet brukes det særlig i kapitalforvaltning til å angi avkastningsforskjeller og kostnader. Det kalles også rentepunkt.
- **Bufferfond** – bør kunne dekke all avkastningsrisiko. F.eks i pensjonsfond
- **Bullettlån** (lån uten avdrag)
- **Derivater** - Er et verdipapir avledet av et annet verdipapir. Avkastningen er også avledet av det underliggende verdipapiret. Eksempel: Opsjon på en aksje hvor avkastningen på opsjonen er knyttet til avkastningen på aksjen.
- **Direkteinvesteringer** - *er investeringi et enkeltstående objekt hvis formål er å eie, drive og utvikle dette best mulig. Sjeldent ansatte og kjøper tjenester eksternt. Begrenset levetid.*
- **Driftslikviditet** – kommunen skal til enhver tid ha driftslikviditet (evt inkl trekkrettigheter) tilgjengelig til å dekke løpende betalingsforpliktelser de neste 90 dagene.
- **Fluktasjoner** – Kursbevelse/kurssvingninger
- **Forward start (FRA)** Fremtidige rentebytteavtaler. Kommunen inngår en låneavtale som trer i kraft frem i tid. Kommunen betaler en fastrente til banken, og banken betaler en flytende rente (for eksempel 3 mnd eller 6 mnd NIBOR) til kommunen.
- **Fremvoksende markeder** – land med sterk vekst i fondene. Voksende marked. (For eksempel Kina, Brasil, India, Russland m.fl)
- **Hedgefond** - Verdipapirfond hvor forvalterne søker å ta posisjoner i ulike retninger. Det kan være nedgang, svingninger eller misforhold mellom prisnivåer. "Hedging" betyr å sikre seg mot risiko, men formålet kan også være høy avkastning.
- **Kapitalbinding** – måleparameter som sier noe om hvordan tilgang til kapital påvirker marginene ved utlån. Stor tilgang på kapital presser marginene ned, mens liten tilgang presser marginene opp.
- **Kredittdurasjon** (samlet gjennomsnittlig løpetid for kreditten) - Gjenstående nåverdi veiet varighet for et verdipapir. (Fastrenteobligasjon). Tar hensyn til både obligasjonens løpetid og rentene underveis. Utrykker rentesensitiviteten. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er svært følsom for renteendinger. Målt som vektet gjennomsnittlig løpetid. Er et mål for fondets følsomhet for endringer i kredittpåslag.
- **Langsiktig finansielle aktiva** – plasseringer. Bør være på litt lengere tidshorisont (3 – 5 år). Adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål. F.eks kraftfond, skogfond eller andre øremerkede midler som **skal** forvaltes med lang tidshorisont.
- **Likviditet** – beskriver evne du har til å betale kommende regninger og uforutsette utgifter.
- **Marginrisiko** – marginen låneinstitusjonen beregner seg ved utlån kan endre seg i takt med markedet. Man kan derfor avtale fast margin ved opptak av lån for å unngå denne marginrisikoen. For eksempel på et obligasjonslån.
- **NIBOR** (Norwegian InterBank Offered Rate) – referanserente i valutabyttemarkedet, såkalt valutaswaprente. Brukes ofte på interbanknivå som referanse for pengemarkedsrenter mellom bankene.
- **Obligasjoner** - rentebærende gjeldsbrev som sier at utsteder skylder innehaveren penger. Ett til flere år, med fast kupongrente.
- **Obligasjonslån** – Obligasjonslån er en sikkerhet i gjeld, der utsteder skylder innehaverne gjeld og forplikter seg til å betale utsteder renter på intervall eller å betale tilbake hovedlånet med renter på forfall.
- **Overskuddslikviditet** – midler disponible for å investere på finansmarkedene.

- **Passiva** (rentebærende gjeld), kreditsiden i balansen.
- **Pengemarkedsfond** - alternativ til sparing i bank. Utsteder obligasjoner, annet ord for lånepapirer.Mellom 3 mnd og 1 år.
- **Portefølje** – en samling/beholdning av kunder eller verdipapirer m.m.
- **Private equity** - aktiv eierfond er et samlebegrep på en spesiell type fond og selskaper som investerer i bedrifter som ikke er notert på børs.
- **Rammelån** (åpne serier) – helt vanlig lån med større fleksibilitet. Etter hvert som du har nedbetalt på lånet kan du «trekke opp igjen lånet ditt» opp til innvilget ramme uten å kontakte banken.
- **Refinansieringsrisiko (kapitalrisiko)** Endringer i tilgang på kapital som «råvare for lån». Risiko for at kommunen ikke skal få lån eller en konkret type låneprodukt.
- **Rentebinding** – fastrentelån eller swaprenteavtale.
- **Rentebindingsperiode** – antall år du binder renten for (f.eks 1,3,5,10 år)
- **Rentebærende papirer** – sertifikater, obligasjoner. Er et krav på et tilgodehavende hos en lånetaker.
- **Renteeksponering** – Renteeksponert gjeld er andelen av kommunens gjeld som blir direkte påvirket av renteendringer.
- **Renterisiko** – risikoen for endring i markedsverdien av aktiva som plasseres i rentemarkedet som følge av renteendringer.
- **Rentesikringsinstrumentene** – fastrentelån, rentebytteavtale (swap), fremtidig rentebytteavtale (FRA).
- **Risikojustert avkastning** - Måler hvor stor avkastning et fond har gitt andelseierne for den risikoen som er tatt.
- **Sertifikatlån** – kortsiktig lån med løpetid inntil 12 mnd. Lån med sertifikatlån er begrenset til sertifikatets lengde, i motsetning til vanlige fastrentelån. Det er i prinsippet et omsettelig gjeldspapir.
- **Start/etablerings/videreformidlingslån** – via Husbanken. Lån til barnefamilier og personer som er i særlig utfordrende situasjoner og mangler en egnet bolig. Hvor mottatte renter og avdrag forventes å dekke kommunens lånekostnader.
- **Strukturerte renteprodukter** – AIO – To eller flere finansielle instrumenter samlet sammen til ett spareprodukt.
- **Swaprenteavtale (rentebytteavtaler) SWAP** . Rentesikringsinstrument. (Eksempelvis kan en rentebytteavtale koblet mot underliggende lån kunne være en fornuftig måte å sikre renten på. Eksempelsvis vil en rentebytteavtale alene måtte anses som et rent veddemål om renteutviklingen).
- **Styringsrenten (Norges Bank)** – er Norges Banks viktigste virkemiddel for å stabilisere prisveksten og utviklingen i norsk økonomi. Styringsrenten i Norge er renten som bankene får på sine innskudd i Norges Bank opp til et fastsatt beløp – kvote.
- **VAR** – Vann / Avløp / Renovasjon
- **VAR – lån / selvkostlån**
- **VAR-swap** – Rentebytteavtale knyttet til VAR-investeringer i kommunen.
- **Verdipapir** – F.eks aksjer, obligasjoner, kontrakter, pantobligasjoner og derivater. Kan omsettes til økonomisk verdi.
- **Vesentlig finansiell risiko**. Vurderingen av om det foreligger vesentlig finansiell risiko, kan rette seg både mot kommunens samlede portefølje og mot enkelte disposisjoner. Dreier seg stort sett om forvaltningen av langsiktige finansielle aktiva og krever bevisst bruk av sertifikatlån og rentebytteavtaler.